

Léčivé rostliny ve výživě zvířat a veterinární praxi

Prezentace byla vytvořena jako výsledek projektu IVA VFU 2017FVHE/2220/44.

Jitka Kaniová, Karolína Janáčková
MVDr. Eva Štercová, Ph.D.

Seznam léčivých rostlin A - K

Andělíka lékařská (*Archangelica officinalis*)

Bedrník anýz (*Pimpinella anisum*)

Benedikt lékařský (*Cnicus benedictus*)

Bez černý (*Sambucus nigra*)

Bříza bělokorá (*Betula pendula*)

Česnek medvědí (*Allium ursinum*)

Divizna velkokvětá (*Verbascum densiflorum*)

Dobromysl obecná (*Origanum vulgare*)

Fenykl obecný (*Foeniculum vulgare*)

Heřmánek pravý (*Matricaria recutita*)

Hloh obecný (*Crataegus oxyacantha*)

Hluchavka bílá (*Lamium album*)

Chmel otáčivý (*Humulus lupulus*)

Jablečník obecný (*Marrubium vulgare*)

Jahodník obecný (*Fragaria vesca*)

Jalovec obecný (*Juniperus communis*)

Jinan dvoulaločný (*Ginkgo biloba*)

Jitrocel kopinatý (*Plantago lanceolata*)

Kmín kořený (*Carum carvi*)

Komonice lékařská (*Melilotus officinalis*)

Kontryhel obecný (*Alchemilla vulgaris*)

Kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*)

Koriandr setý (*Coriandrum sativum*)

Kostival lékařský (*Symphytum officinale*)

Kozlík lékařský (*Valeriana officinalis*)

Seznam léčivých rostlin L - S

Len setý (*Linum usitatissimum*)

Levandule lékařská (*Lavandula angustifolia*)

Lípa obecná (*Tilia x vulgaris*)

Lopuch větší (*Arctium lappa*)

Máta peprná (*Mentha x piperita*)

Mateřídouška obecná (*Thymus serpyllum*)

Meduňka lékařská (*Melissa officinalis*)

Měsíček lékařský (*Calendula officinalis*)

Mochna husí (*Potentilla anserina*)

Ostropestřec mariánský (*Silybum marianum*)

Ostružiník maliník (*Rubus idaeus*)

Pelyněk pravý (*Artemisia absinthium*)

Petržel zahradní (*Petroselinum crispum*)

Pískavice řecké seno (*Trigonella foenum-graecum*)

Plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*)

Podběl lékařský (*Tussilago farfara*)

Prha arnika (*Arnica montana*)

Proskurník lékařský (*Althaea officinalis*)

Pupalka dvouletá (*Oenothera biennis*)

Puškvorec obecný (*Acorus calamus*)

Růže šípková (*Rosa canina*)

Řebříček obecný (*Achillea millefolium*)

Řepík lékařský (*Agrimonia eupatoria*)

Seznam léčivých rostlin S - Z

Sléz maurský (*Malva mauritiana*)

Smetánka lékařská (*Taraxacum officinale*)

Sporýš lékařský (*Verbena officinalis*)

Světlík lékařský (*Euphrasia officinalis*)

Svízeľ přítula (*Galium aparine*)

Šalvěj lékařská (*Salvia officinalis*)

Třapatka nachová (*Echinacea purpurea*)

Třezalka tečkovaná (*Hypericum perforatum*)

Tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*)

Yzop lékařský (*Hyssopus officinalis*)

Zeměžluč okolíkatá (*Centaurium erythraea*)

Andělíka lékařská (*Archangelica officinalis*)

Rozšíření:

- Eurasijský druh.
- U nás ve vyšších polohách, na pasekách a u lesních potoků.
- Vyžaduje hluboké, humusem zásobené půdy s dostatkem vláhy.
- Nevhodné jsou těžké, jílovité půdy, s ohledem na sklizeň kořenů.

Popis:

- Dvou až víceletá rostlina.
- Může dorůst výšky až 2,5metru.
- Listy jsou střídavé, na spodní straně modrozelené, dva až třikrát zpeřené.
- Plody jsou vejčité dvojnažky dlouhé 7 až 9 mm s nažloutlou barvou.
- Kvete v červenci až srpnu, příjemně voní.
- Květy zprvu načervenalé, později žlutě-zelené, ve tvaru složeného okolíku.

Zdroj: Jitka Kaniová

Andělíka lékařská

(*Archangelica officinalis*)

Použití:

- Obsahuje látky, které příznivě ovlivňují sekreci žaludečních šťáv, pozitivně ovlivňují trávení, zvyšují chuť k jídlu.
- Pomáhá při revmatismu, menstruačních poruchách.
- Povzbuzují nervovou činnost.
- Usnadňují vykašlávání a mají také slabý močopudný účinek.

Obsahové látky:

- Silice
- Kumariny
- Hořčiny
- Třísloviny
- Organické kyseliny
- Cukry

Léčivá část:

- Kořen
- Semeno

Využití u zvířat:

- Součást bylinných směsí pro psy a kočky na zlepšení funkce trávicího traktu.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Se sklizní kořenů začínáme v říjnu, lze sklízet i na jaře druhého roku, přesněji v březnu, než andělíka začne rašit. Jako první odstraníme nať těsně nad zemí.
- Kořeny vyoráváme traktorem s neseným pluhem.
- Vzduch necháme proudit shora i ze spodu.

Andělíka lékařská (*Archangelica officinalis*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Bedrník anýz (*Pimpinella anisum*)

Rozšíření:

- Vyskytuje se po celé Evropě.
- Vhodná jsou slunná místa, která jsou chráněná proti větru.
- Půdy s dostatkem vápníku, písčitohlinité.
- Nelze pěstovat po koriandru.
- Je obecně dobrou předplodinou.

Popis:

- Bedrník je jednoletá rostlina s vřetenovitým kořenem.
- Lodyha je jemná, vzpřímená a chlupatá.
- Rostlina je 0,3-0,65 m vysoká.
- Listy mají dlouhé řapíky a jsou vzpřímené, čepele jsou vejcovité až ledvinovité.
- Květy jsou obojaké, složené ze dvou semeníků a pěti bílých korunních plátků.
- Plody jsou nažky.

Zdroj: Jitka Kaniová

Bedrník anýz (*Pimpinella anisum*)

Použití:

- Důležitá surovina pro farmaceutický a potravinářský průmysl.
- Používá se jako doplněk do krmných směsí pro mladý skot.
- Je také výrazně medonosnou rostlinou.
- Silice mají silný protimikrobiální a protizánětlivý účinek.
- Plody také podporují chuť k jídlu.
- Působí proti kašli.

Obsahové látky:

- Anetol
- Metalchavikol
- Kyselina anýzová
- Anýzaldehyd
- Kuminaldehyd

Léčivá část:

- Kořen

Využití u zvířat:

- U koní se užívá na kašel, akutní koliky.
- Do bylinných směsí u koní na zlepšení funkce dýchacího ústrojí a trávicího traktu.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Sklízíme až po zbarvení plodů do šedozelené barvy.
- Při zpracování anýzu na silici sklízíme rostliny v mléčné zralosti.

Bedrník anýz (*Pimpinella anisum*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Benedikt lékařský (*Cnicus benedictus*)

Rozšíření:

- Pochází ze Středomoří.
- Pěstuje se v celé Evropě.
- Jedná se o teplomilnou rostlinu. Vyžaduje slunné a teplé oblasti s dostatkem srážek.
- Půda hluboká, dostatečně zásobena živinami a vápnem.
- Je třeba hnojit vysokými dávkami minerálních hnojiv s velkým obsahem vápníku.
- Je vhodné zařadit benedikt do osevního postupu po hnojené zelenině nebo okopanině.
- Dobře čistí pozemek od plevelů.

Popis:

- Benedikt je jednoletá, někdy i dvouletá rostlina.
- Dorůstá výšky 0,2-0,4 metru.
- Má pětihranný stonek, spodní listy jsou stopkaté, ostatní objímavé, okraje listů jsou zoubkaté.
- Rostlina je pokryta velkým množstvím chloupků.
- Květy jsou žluté, okrajové květy jsou neplodné, vnitřní jsou oboupohlavé.
- Plodem je válcovitá nažka.

Benedikt lékařský (*Cnicus benedictus*)

Použití:

- Léčí poruchy trávení, plynatost, žaludeční vředy.
- Pomáhá při revmatických potížích a jaterních poruchách.
- Používá se při léčbě rakoviny.
- Podporuje tvorbu žluče, působí močopudně.

Obsahové látky:

- Silice
- Třísloviny
- Hořčiny
- Sliz
- Soli
- Kyselina nikotinová

Léčivá část:

- Nať

Využití u zvířat:

- Využívá se do bylinných směsí pro koně, kočky a psy na zlepšení funkce trávicího ústrojí.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Nať sklízíme těsně před kvetením.
- Sušíme při teplotě 60-70 °C.
- Po usušení necháme 3-4 hodiny odpočinout a poté balíme do jutových pytlů.
- Při práci je nutno používání ochranných pomůcek jako jsou brýle, rukavice a respirátor.

Bez černý (*Sambucus nigra*)

Rozšíření:

- Rozšířen téměř po celé Evropě.
- U nás roste hojně na zanedbaných a pustých místech, na okrajích lesů.

Popis:

- Keř nebo až malý strom může být až 8 metrů vysoký.
- Má velké lichozpeřené listy, které po rozedmutí páchnou.
- Od května do června kvete nepříjemně vonícími, žlutými květy.
- Plody jsou ve zralosti černé.

Použití:

- Květy se využívají ke snížení horečky, při zánětech.
- Podporuje tvorbu mateřského mléka a vykašlávání.
- Působí močopudně, potopudně a projímavě.
- Plody tlumí bolestivé stavy.
- Působí jako analgetikum a protizánětlivě.

Bez černý (*Sambucus nigra*)

Obsahové látky:

- Glykosidy
- Bioflavonoidy
- Antokyany
- Éterické oleje
- Taniny
- Třísloviny
- Mastné kyseliny
- Karoteny
- Organické kyseliny

Léčivá část:

- Květ
- Plod

Využití u zvířat:

- U koní se užívá na podporu ledvin a močových cest.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Květy se sbírají před rozvinutím.
- Při umělém sušení nesmí teplota přesáhnout 40 °C.

Bez černý (*Sambucus nigra*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Bříza bělokorá (*Betula pendula*)

Rozšíření:

- Vyskytuje se téměř po celé Evropě, zasahuje až na Sibiř.
- U nás roste na mýtinách, pastvinách a jiných volných plochách.

Popis:

- Bříza je až 30 metrů vysoký strom.
- Kmen má bílou kůru, která se časem změní v popraskanou černou borku.
- Listy jsou trojúhelníkovité, na okrajích pilovitě zubaté.
- Kvete v dubnu až květnu a to hnědými jehnědami.

Zdroj: Jitka Kaniová

Bříza bělokorá (*Betula pendula*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Bříza bělokorá (*Betula pendula*)

Použití:

- Vnitřně podaná bříza je významně močopudná, ale nedráždí přitom ledviny.
- Má slabý dezinfekční účinek.
- Podporuje vylučování žluče, používá se při revmatismu, zánětech slinivky, bolestech kloubů.
- Podporuje činnost ledvin.
- Březové listí se přidává do koupelí pro jeho silný antirevmatický účinek, odvodňuje otoky

Léčivá část:

- List
- Kůra
- Míza

Obsahové látky:

- Betulin
- Hořčiny
- Třísloviny
- Silice
- Pryskyřice
- Vit. C
- Saponiny

Využití u zvířat:

- U koní se užívá na podporu ledvin a močových cest a také do bylinných směsí na lesklou srst a zdravou kůži.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Listy se sbírají v dubnu a květnu.
- Kůra se sbírá na podzim.
- Míza se sbírá brzy z jara, dříve než se vyvinou listy.
- Ze stromu odebíráme maximálně 200 ml mízy.

Česnek medvědí (*Allium ursinum*)

Rozšíření:

- Stínomilná rostlina, která pro svůj rozvoj vyžaduje stín.

Popis:

- Vytrvalá bylina.
- Cibule se skládá z podlouhlých dílků neboli stroužků.
- Listy jsou ploché a úzké.
- Květenství má bílou barvu a skládá se z rozmnožovacích pacibulek.
- Rostlina má charakteristickou vůni a ostrou chuť.

Použití:

- Nejvíce se užívá v kuchyni jako zelenina.
- Posiluje činnost celého organismu.
- Má silné antimykotické a antibakteriální vlastnosti.
- Zlepšuje krevní oběh a proudění lymfy.
- Reguluje krevní tlak, snižuje cholesterol.
- Zvyšuje tvorbu ženských a mužských hormonů a zároveň zlepšuje sexuální činnost.
- Dobře reguluje glykémii, proto je vhodný pro diabetiky.

Česnek medvědí (*Allium ursinum*)

Zdroj: fotobanka

Česnek medvědí (*Allium ursinum*)

Obsahové látky:

- Silice
- Čpavek
- Vit. C
- Fytoncidy
- Hořčiny

Léčivá část:

- Cibule

Zdroj: fotobanka

Využití u zvířat:

- Užívá se pro koně na zlepšení funkce srdeční činnosti.
- Užívá se u koní do bylinných směsí k detoxikaci, zlepšení funkce trávicího ústrojí, pro zdravou kůži a lesklou srst.
- Do bylinných směsí pro psy na zdravou kůži, lesklou srst a do minerálních směsí.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Cibule se sklízí v červenci až srpnu.
- Nesuší se, jen se nechají uschnout.

Divizna velkokvětá (*Verbascum densiflorum*)

Rozšíření:

- Divizna se vyskytuje v střední a jižní Evropě.
- Na výslunných kamenitých stráních, podél cest a na prosluněných pasekách.

Popis:

- Jedná se o statnou, medonosnou, dvouletou bylinu.
- V druhém roce může být až 2 metry vysoká.
- Kvete od května do září, hustým klasem žlutých květů.
- Semena jsou jedovatá.

Použití:

- Působí protizánětlivě a zmírňuje bolest.
- Ulehčuje vykašlávání, tlumí křeče průdušek i průdušinek.
- Působí také močopudně.

Divizna velkokvětá (*Verbascum densiflorum*)

Obsahové látky:

- Saponiny
- Sliz
- Silice
- Cukry
- Třísloviny
- Flavonoidy

Léčivá část:

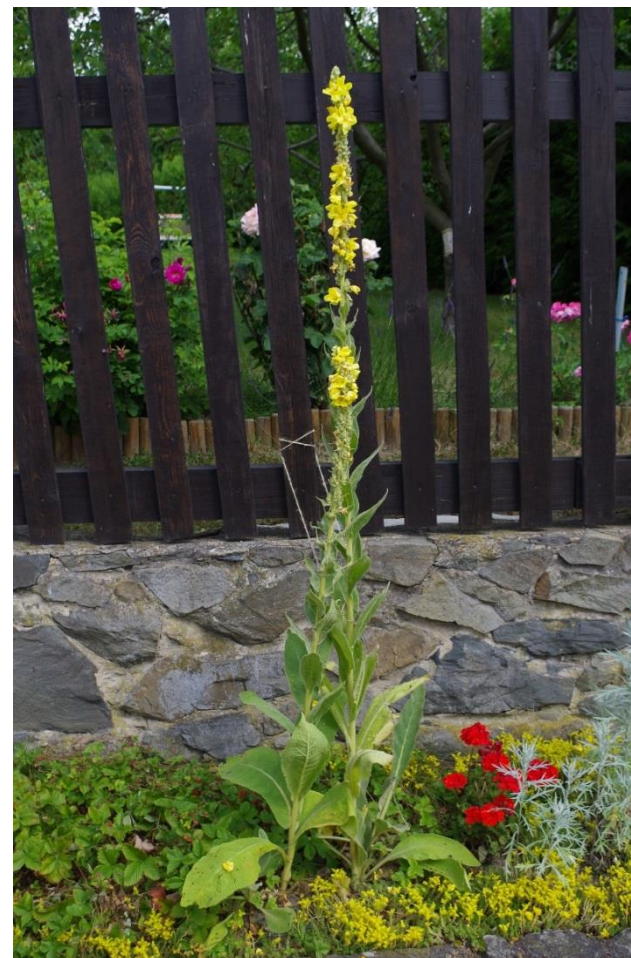
- Květ (pouze koruna)

Využití u zvířat:

- Užívá se u koní do bylinných směsí na zlepšení funkce dýchacího ústrojí.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Květy opatrně vytahujeme z kalichu od května do září.
- Po správném sběru zůstanou květy zlatožluté, s medovou vůní a chutí.

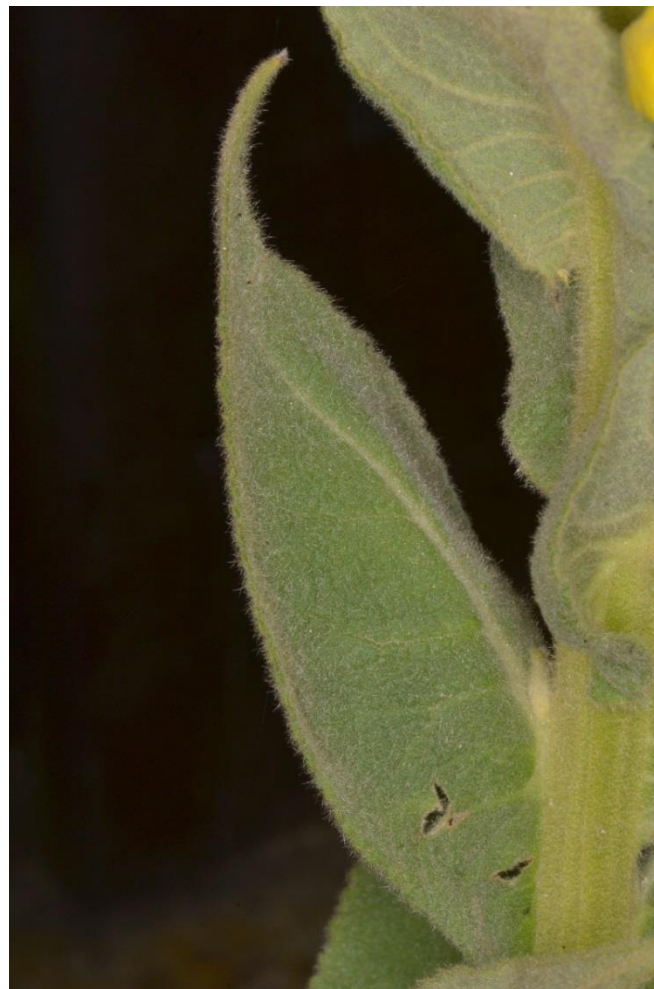

Zdroj: Jitka Kaniová

Divizna velkokvětá (*Verbascum densiflorum*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Dobromysl obecná (*Origanum vulgare*)

Rozšíření:

- Celé Středomoří až Skandinávie.
- Roste na slunných stráních, pasekách, v křovinách a podél cest.

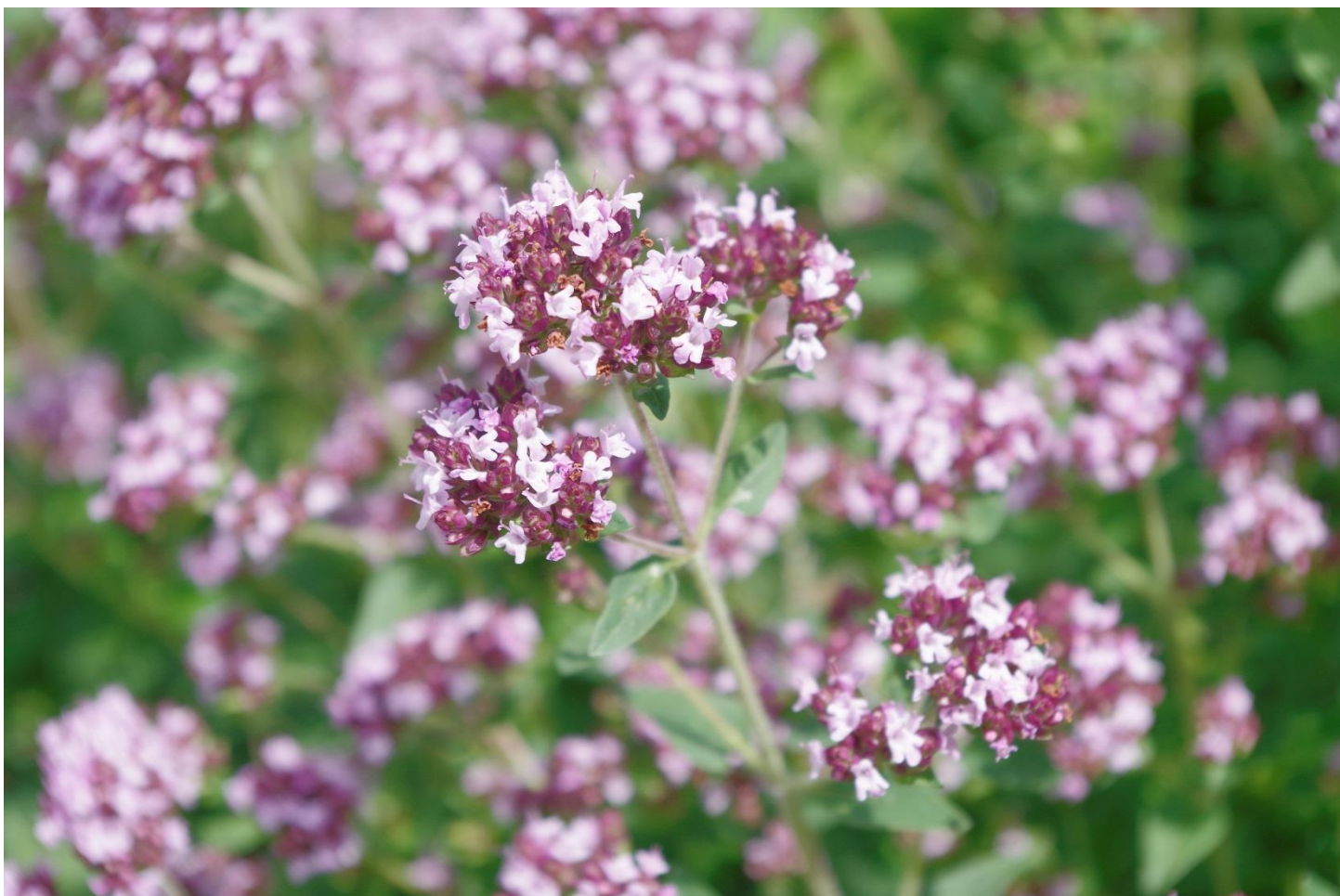
Popis:

- Jedná se o trvalou rostlinu, která dosahuje až 60 centimetrů.
- Kvete v červenci až srpnu.
- Květy mají fialovou barvu, jsou drobné a na koncích větvíček vytvářejí hlávky.
- Rostlina příjemně voní.

Použití:

- Hlavně pro spasmolytický účinek při suchém a křečovitém kašli a tím usnadňuje vykašlávání.
- Má také dezinfekční, protiplísňové a protizánětlivé účinky.
- Zvyšuje také vylučování žluči.
- Používá se na uklidnění, při depresích.
- Používá se jako koření pod názvem oregano.

Dobromysl obecná (*Origanum vulgare*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Dobromysl obecná (*Origanum vulgare*)

Obsahové látky:

- Silice (thymol a karvakrol)
- Třísloviny
- Hořčiny
- Tanin
- Těkavé oleje
- Gumopryskyřice
- Antioxidanty

Léčivá část:

- Nať

Využití u zvířat:

- Používá se do bylinných směsí pro koně na zlepšení funkce trávicího traktu a dýchacího ústrojí.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Sbíráme v červenci až srpnu.
- Seřezáváme kvetoucí natě s listnatými lodyhami.
- Po usušení nať příjemně voní.
- Lodyhy po sušení odstraníme.

Dobromysl obecná (*Origanum vulgare*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Fenykl obecný (*Foeniculum vulgare*)

Rozšíření:

- Středomoří, výslunné a sklanaté stráně.
- U nás se pěstuje, samovolně neroste.
- Rostlina je náročná na vodu po celou dobu růstu.
- Půdy požaduje hlinité, vápnité, velmi bohaté na živiny.
- Nemá rád zastínění.
- Na stanovišti vydrží i 3 roky.

Popis:

- Jedno i víceletá bylina jarního charakteru.
- Má dužnatý, kulatý a silný kořen vřetenovitého tvaru.
- Stonek je válcovitý, vzpřímený, zelený s lehce namodralým nádechem.
- Rostlina je 1,2-2 metry vysoká.
- Listy střídavé, křídlato zpeřené.
- Květenství je složený okolík.
- Kvítky silně voní a mají žlutou barvu.
- Plodem je dvounažka, obvykle žlutozelená, hnědozelená nebo šedá, dozrává v září.

Fenykl obecný (*Foeniculum vulgare*)

Použití:

- Silně působí na vnitřní i zevní parazity.
- Používá se proti kašli.
- Při potížích trávicího traktu jako je nadýmání, mírné křeče a bolestivé stahy.
- Je také výnosnou medonosnou rostlinou.
- Využívá se taky ke kloktání a vyplachování dutiny ústní a hltanu, působí totiž protizánětlivě

Obsahové látky:

- Anetol
- Fenchon
- Terpenoidy

Léčivá část:

- Plod
- Nať

Využití u zvířat:

- Užívá se u koní proti kašli, při akutních kolikách.
- Do bylinných směsí na zlepšení funkce dýchací a trávicí ústrojí.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- V našich podmínkách dozrává v prvním roce až v říjnu, v dalších letech již v září.
- Fenykl je těžce výmlatný.
- Sklizeň je dvoufázová nebo přímá.
- Sušení probíhá při teplotě maximálně 35 °C a musí proběhnout do 48-72 hodin od sklizně.

Heřmánek pravý (*Matricaria recutita*)

Rozšíření:

- Hojně rozšířen po celé Evropě.
- U nás roste jako polní plevel, u cest a plotů.

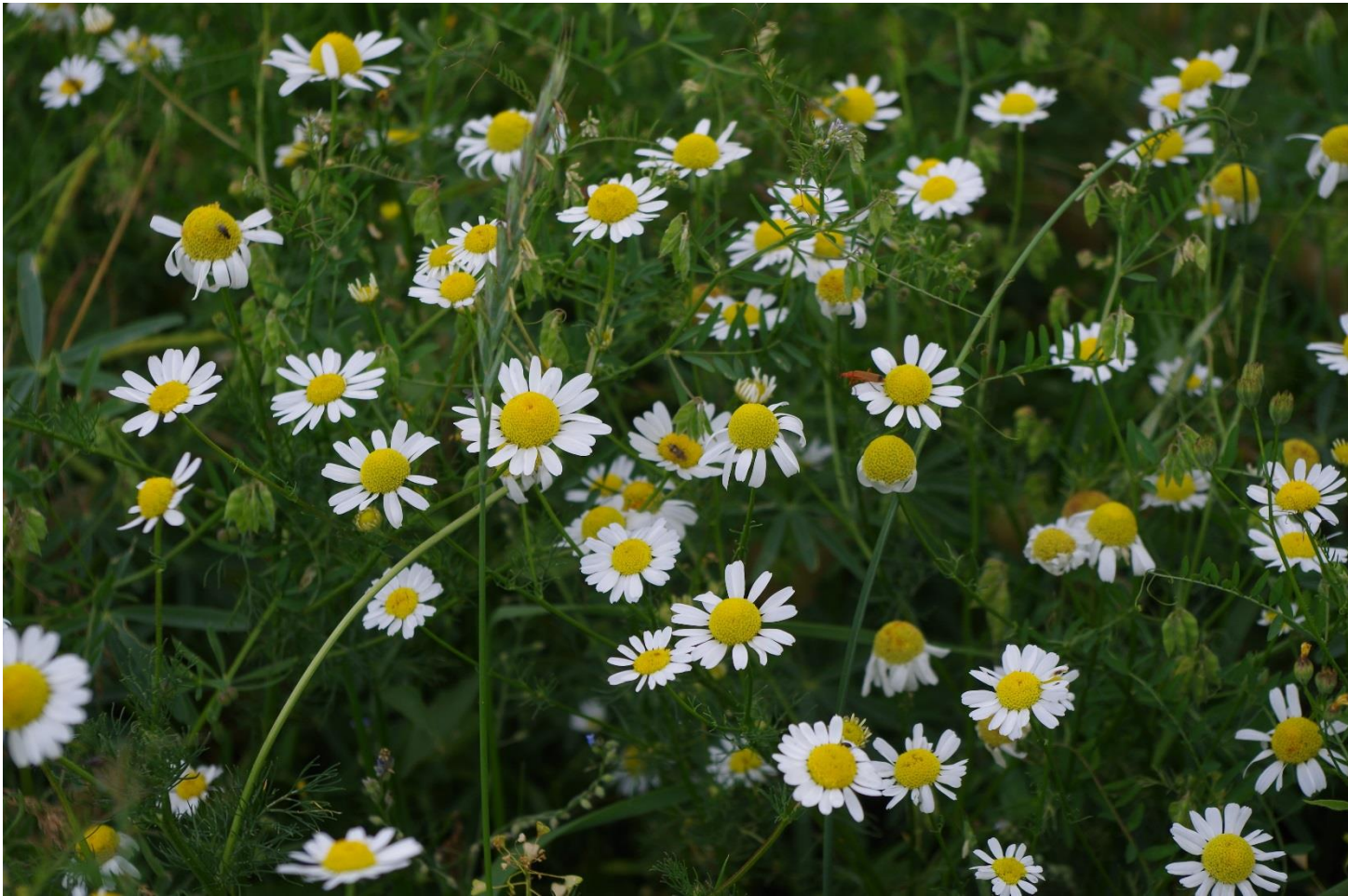
Popis:

- Je to jednoletá jarní nebo ozimá rostlina.
- Kořen je žlutohnědý až šedý, tenký a krátký, ale postupně se rozvětňuje.
- Rostlina je až 50 centimetrů vysoká.
- Stonek je zprvu velmi zkrácený a listy tvoří růžici.
- S tvorbou květenství končí růst rostliny.
- Květní úbor má 20-30 mm.
- Ze semeníku vyrůstá nitkovitá čelenka s dvojitou bliznou.

Použití:

- Heřmánek má protizánětlivé a dezinfekční účinky.
- Uvolňuje křeče a zvyšuje pocení.
- Čaj se využívá při nachlazení, při bolestech břicha, při křečích nebo zánětech močového měchýře.
- Hojně se využívá při výrobě kosmetických preparátů.

Heřmáněk pravý (*Matricaria recutita*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Heřmáněk pravý (*Matricaria recutita*)

Obsahové látky:

- Terpeny
- Aromatické kyseliny
- Kumariny
- Steroidy
- Flavonoidy
- Sacharidy
- Glykosidy
- Vitaminy
- Silice

Léčivá část:

- Květ

Využití u zvířat:

- Užívá se u koní na detoxikaci, zlepšení funkce trávení.
- Užívá se u koní, koček a psů do bylinných směsí ke zklidnění, pro lesklou srst a zdravou kůži, pro zdravé trávicí ústrojí.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Sklizeň se provádí 3-5 dní po rozkvetu.
- Sklízíme vždy za suchého počasí.
- Sušíme 8- 14 dnů v dobře větrané místnosti.

Heřmáněk pravý (*Matricaria recutita*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Hloh obecný (*Crataegus oxyacantha*)

Rozšíření:

- Téměř po celé Evropě.
- U nás roste v křovinách, lesích a stráních, od nížin až do hor.
- Také se pěstuje v zahradách a sadech.

Popis:

- Hloh je trnitý keř nebo strom, může být až 10 metrů vysoký.
- Kvete v květnu až červnu, bílými až narůžovělými květy.
- Plody jsou malvičky, po dozrání v sprnu mají červenou barvu.

Použití:

- Hloh je dobrý k podpoře funkce srdce a krevního oběhu a zvýšení distribuce kyslíku.
- Snižuje krevní tlak a reguluje krevní oběh.
- Pomáhá pro duševní zklidnění, uvolnění při podráždění a napětí.
- Usnadňuje usínání.

Hloh obecný (*Crataegus oxyacantha*)

Zdroj: fotobanka

Hloh obecný (*Crataegus oxyacantha*)

Zdroj: fotobanka

Hloh obecný (*Crataegus oxyacantha*)

Obsahové látky:

- Triterpenové kyseliny
- Flavonoidy
- Antokyany
- Pektiny
- Saponiny
- Třísloviny
- Karoten
- Sacharidy
- Vit. B a C

Léčivá část:

- Květ

Využití u zvířat:

- Užívá se u koní ke zlepšení funkce srdeční činnosti.
- Užívá se u koní do bylinných směsí na zlepšení funkce dýchací cesty, na podporu pohybového aparátu.
- U psů se užívá do bylinných směsí ke zklidnění, na posílení pohybového aparátu.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Květy sbíráme ihned po rozkvetení.
- Květy sbíráme pouze u divoce rostoucích hlohů.

Zdroj: Jitka Kaniová

Hluchavka bílá (*Lamium album*)

Rozšíření:

- Po celé Evropě je hluchavka velmi rozšířenou bylinou.
- U nás roste po celém území, nejvíce v příkopech, křovinách a na okrajích lesů.

Popis:

- Je to trvalá rostlina, až 40 centimetrů vysoká, nepříjemně páchne.
- V úžlabí listů vyrůstají bílé květy.
- Květy obsahují sladký nektar, vyskytují se od května do září.

Použití:

- K upravení střevní činnosti.
- Pomáhá při menstruačních potížích, zastavuje výtok a posiluje dělohu.
- U mužů má příznivý vliv na prostate a ulehčuje močení.
- Působí protizánětlivě, močopudně a uvolňuje hleny.
- Čaj z hluchavky se doporučuje při nespavosti.

Hluchavka bílá (*Lamium album*)

Obsahové látky:

- Saponiny
- Třísloviny
- Silice
- Glykosidy
- Cholin
- Histamin
- Aminy
- Minerály
- Stopové prvky

Léčivá část:

- Květ (květní koruny)
- Nať

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Za suchého dne se sklízí květy.
- Sebrané květní koruny se musí rychle usušit, jinak zhnědnou.
- Je proto vhodné je zahřát umělým teplem.

Zdroj: fotobanka

Hluchavka bílá (*Lamium album*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Hluchavka bílá (*Lamium album*)

Zdroj: fotobanka

Chmel otáčivý (*Humulus lupulus*)

Rozšíření:

- Roste po celé Evropě.
- U nás se pěstuje na chmelnicích.
- Planě roste na březích potoků a na okrajích lesa.

Popis:

- Jedná se o trvalou rostlinu, která je ovíjivá.
- Je to dvoudomá rostlina, která může mít až 6 metrů.
- Samčí květy vytvářejí laty.
- Samičí květy jsou seskupené do šišticovitých květenství.
- Význam mají jen samičí rostliny.

Použití:

- Povzbuzuje chuť k jídlu.
- Působí močopudně.
- Má uklidňující účinek při depresích, problémech s migrénou a nespavosti.
- Je součástí směsí proti křečím a žaludečním poruchám.

Chmel otáčivý (*Humulus lupulus*)

Zdroj: fotobanka

Chmel otáčivý (*Humulus lupulus*)

Zdroj: fotobanka

Chmel otáčivý (*Humulus lupulus*)

Obsahové látky:

- Pryskyřice
- Hořčiny
- Silice
- Terpenoidy

Léčivá část:

- Samičí plodní šištice a žlásky

Využití u zvířat:

- Užívá se u koní, koček a psů ke zklidnění organismu.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Šištice sbíráme ještě před dozráním a to koncem srpna a začátkem září.
- Uschováváme je v uzavřené nádobě, na světle se zbarví a ztratí léčebné účinky.

Jablečník obecný (*Marrubium vulgare*)

Droga:

- kvetoucí nať

Účinek:

- ovlivňuje funkci hlavních orgánových okruhů-dýchací cesty, srdce, cévy, krevní oběh, trávicí trakt, vyměšování, působí při zánětu lymfatických žláz

Místo původu:

- Evropa

Způsob pěstování:

- trvalka

Zdroj: Jitka Kaniová

Jablečník obecný (*Marrubium vulgare*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Jablečník obecný (*Marrubium vulgare*)

Zdroj: fotobanka

Jahodník obecný (*Fragaria vesca*)

Rozšíření:

- Roste po celé Evropě.
- U nás roste hojně na lesních mýtinách, pasekách a křovinatých stráních.

Popis:

- Je to vytrvalá rostlina, 20 centimetrů vysoká.
- Oddenky jsou větvené.
- Listy trojčetné, v přízemní růžici a plazivými výběžky.
- Kvete od května do září.
- Květy mají bílé korunní plátky, po odkvětu zdužnatí do podoby šťavnatých jahod.

Jahodník obecný (*Fragaria vesca*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Jahodník obecný (*Fragaria vesca*)

Použití:

- Nálev z lístků je velmi chutný a lahodný.
- Působí močopudně a pomáhá na rozpad ledvinových kamenů.
- Pomáhá zastavovat průjem, proti kašli a astmatu.
- Pomáhá při onemocněních jater a sleziny.
- Plody obsahují velké množství vitaminů.
- Pomáhá snížit horečku a regeneruje celý organismus, povzbuzuje chuť k jídlu.

Obsahové látky:

- Třísloviny
- Flavonoidy
- Silice
- Sliz
- Vit. C

Léčivá část:

- List
- Plod

Využití u zvířat:

- Užívá se do bylinných směsí pro psy na doplnění vitaminů a minerálů.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Listy sbíráme v době květu, kdy jsou zelené a plné účinných látek.
- Jahody určené k sušení sbíráme když jsou červené.

Jalovec obecný (*Juniperus communis*)

Rozšíření:

- Vyskytuje se na celé severní polokouli.
- U nás roste i v horském pásmu, na suchých stráních a pastvinách.
- Jedná se o chráněnou rostlinu a jeho sběr je zakázaný.

Použití:

- Nesmí se používat při akutním onemocnění ledvin, nesmí se podávat dětem, ani kojícím a těhotným ženám.
- Velmi dobře pomáhá při kloubním revmatismu, bolestech páteře a kloubů.
- Má močopudné účinky a pomáhá na nemoci dýchacích cest.
- Prospívá při léčbě srdeční slabosti a podporuje trávení.
- Zevně se používá pro zlepšení prokrvení a tím urychluje proces hojení kůže.

Jalovec obecný (*Juniperus communis*)

Zdroj: fotobanka

Jalovec obecný (*Juniperus communis*)

Obsahové látky:

- Flavonoidy
- Třísloviny
- Silice
- Kyseliny

Léčivá část:

- Plod

Zdroj: fotobanka

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Plody sbíráme na podzim druhého roku.
- Plody setřeseme a přebereme.
- Usušené plody mají pryskyřičnou chuť a kořennou vůni.

Jinan dvoulaločný (*Ginkgo biloba*)

Místo původu:

- Jihovýchodní Čína

Popis:

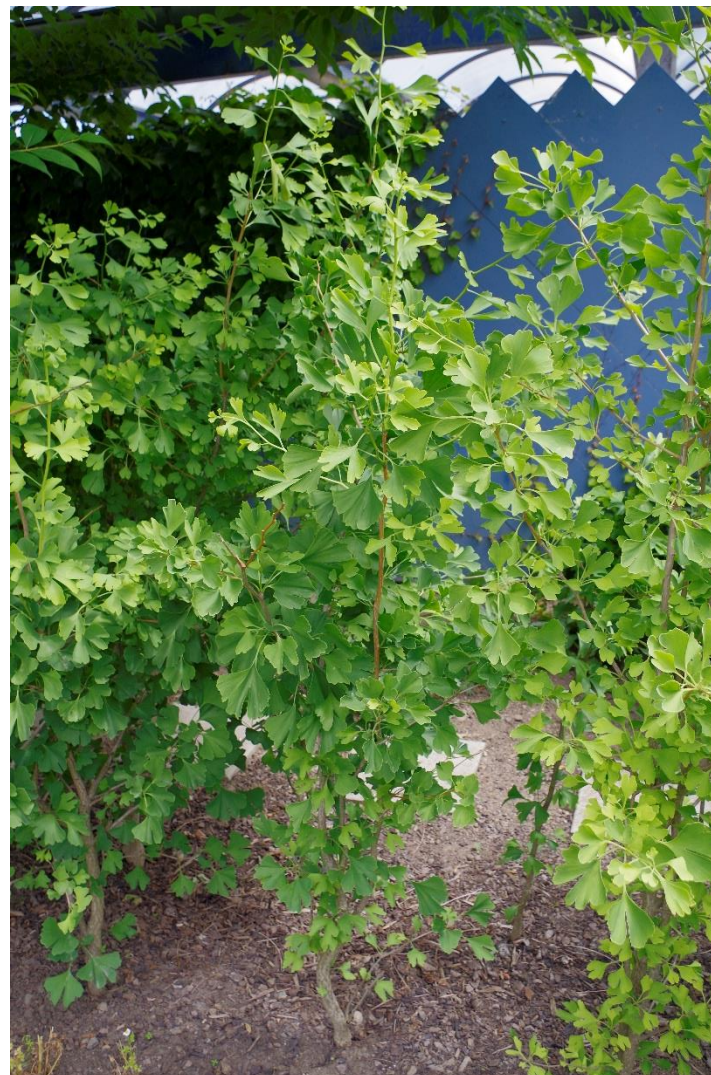
- dvoudomý opadavý strom, hluboce vykrojené listy
- samčí rostliny tvoří šišticovité útvary podobné jehnědám, samičí rostliny tvoří shluky nazelenalých semeníků zavěšených na tenké stopce

Obsahové látky:

- droga (listy) obsahuje flavonoidy, terpenické laktony, organické kyseliny, fenolické látky, aj.

Použití:

- prevence mozkových příhod a infarktu
- pomáhá při hluchotě, ztrátě paměti, Alzheimerově chorobě
- pomáhá při nedokrvení končetin
- protialergický, protiastmatický

Zdroj: Jitka Kaniová

Jinan dvoulaločný (*Ginkgo biloba*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Jitrocel kopinatý (*Plantago lanceolata*)

Rozšíření:

- Není náročný na polohu ani podnebí.
- Suchomilná rostlina, pastvy středních a nižších poloh.

Popis:

- Jitrocel je víceletá rostlina, která kvete od května do září.
- Stonek je přímý bez listů.
- Listy jsou kopinaté, stopkaté, mírně zoubkaté nebo celokrajné.
- Stonek má válcovitý trs květů.
- Květy jsou oboupohlavé, pravidelné.
- Plod je tobolka se dvěma pouzdry a dvěma semeny.

Léčivá část:

- Listy

Zdroj: Jitka Kaniová

Jitrocel kopinatý (*Plantago lanceolata*)

Použití:

- Jitrocel se používá při nemocích dýchacích cest jako je kašel, astma, záněty průdušek, zápal plic.
- Při poruše trávení, žaludeční vředy, záněty střev.
- Čištění krve, popáleniny, na mokvavé lišeje a špatně se hojící rány, popáleniny, v podstatě na vše.

Obsahové látky:

- Glykosid aukubín
- Kumariny
- Kyselina křemičitá
- Třísloviny
- Hořčík a vápník
- Organické kyseliny
- Vitamin C

Využití u zvířat:

- Užívá se u koní proti kašli.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Sbíráme listy před květem.
- Sušení přirozeně teplem nebo v sušárnách do 50 °C.

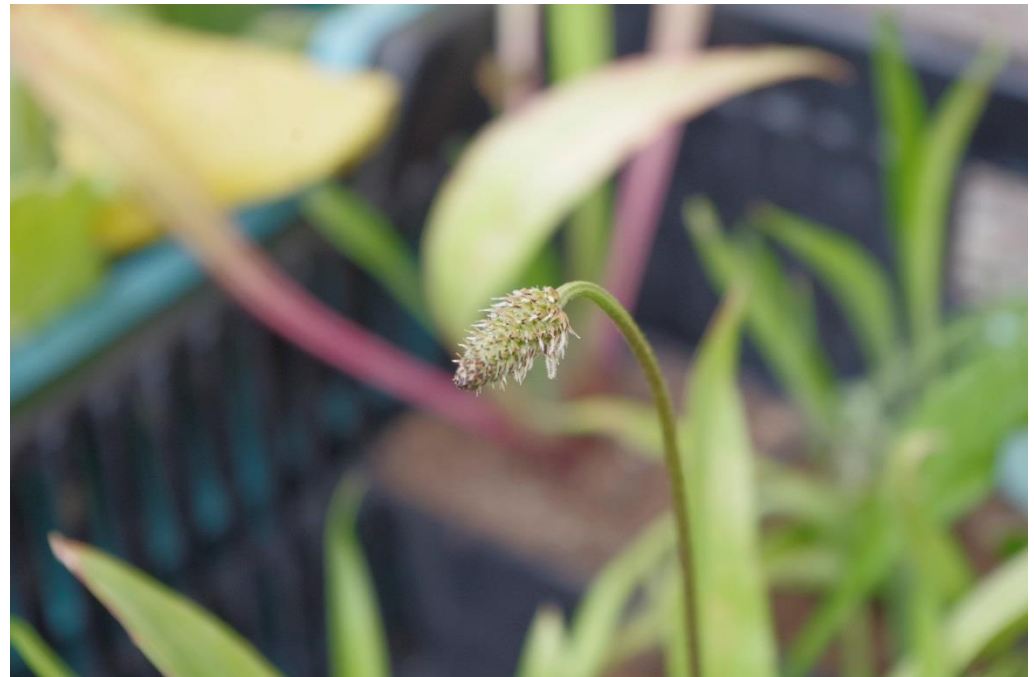

Zdroj: Jitka Kaniová

Jitrocel kopinatý (*Plantago lanceolata*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Kmín kořenný (*Carum carvi*)

Rozšíření:

- Kmín je rostlina náročná na teplo, potřebuje 0-14 °C po dobu 14-24 dnů.
- Citlivý je také na světlo.
- Daří se mu na písčitohlinitých a jílovitých půdách a pH 6-7,5.
- Nejlépe je řadit kmín po hnojených luskovinách, olejninách a okopaninách.

Popis:

- Kmín je dvouletá rostlina.
- Kořen je silný, vřetenovitý a slabě se větvící.
- Dosahuje výšky 0,3-1 metr.
- Květy jsou drobné a bílé, oboupohlavé a pestíkové.
- Pět tyčinek, které dozrávají dříve než blizny, takže dochází k opylení cizím pylem.
- Plodem je vejčitá dvounažka.

Kmín kořenný (*Carum carvi*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Kmín kořenný (*Carum carvi*)

Použití:

- Kmín se využívá jako hlavní kořenící složka v konzervářském, masném a lihovarském průmyslu a také při výrobě pečiva.
- Zklidňuje žaludek, působí proti kolikám a nadýmání.
- Má baktericidní účinek, proto se využívá v kosmetice.
- Sláma, semena i pokrutiny se využívají jako krmivo s cennými dietetickými vlastnostmi.
- Velmi dobrá medonosná plodina.

Obsahové látky:

- Silice
- Éterické oleje (karvon a limonen)

Léčivá část:

- Semena

Využití u zvířat:

- Užívá se u koní na akutní koliky, pro zlepšení funkce trávení.
- Užívá se u koní do bylinných směsí na zdravé trávicí a dýchací ústrojí.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Kmín zraje koncem června až začátek července.
- Zbarvuje se červenohnědě.
- Plody jsou světle hnědé.
- Při sušení nesmí teplota překročit 40 °C.
- K prodeji se balí do papírových nebo textilních pytlů.

Komonice lékařská (*Melilotus officinalis*)

Rozšíření:

- Je rozšířená po celé Evropě.
- U nás roste zejména na pastvinách, loukách a stráních, u cest a železničních náspech.

Popis:

- Jedno až dvouleté bylina, vysoká 30 centimetrů až 1,5 metru.
- Kvete od června do září.
- Květy jsou drobné, žluté a příjemně voní.
- Listy jsou trojčetné.

Použití:

- Její protizánětlivé účinky se využívají při chronickém kataru průdušek, potížích s močením a zánětu sliznic.
- Uvolňuje křeče žaludku, střev a malé pánve.
- Podává se při vysokém krevním tlaku a nespavosti.
- Tlumí kašel a má uklidňující účinek.
- Kumarinové látky snižují srážlivost krve, proto se používají jako prevence embolií.
- Zevně se využívá na rány, cysty a vředy jako hojivý obklad.

Komonice lékařská (*Melilotus officinalis*)

Zdroj: fotobanka

Komonice lékařská (*Melilotus officinalis*)

Obsahové látky:

- Kumariny
- Melitonin
- Purinové deriváty
- Allantoin
- Kyselina močová

Zdroj: fotobanka

Léčivá část:

- Nať

Využití u zvířat:

- Užívá se u psů a koček do bylinných směsí na zdravé trávicí ústrojí.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Nať sbíráme v době plného květu a to od června do září, vždy za suchého počasí.
- Seřezáváme žlutě kvetoucí vrcholky, asi 40 centimetrů.
- Sušíme pomalu.
- Nať příjemně voní, jako čerstvě pokosená tráva.

Kontryhel obecný (*Alchemilla vulgaris*)

Rozšíření:

- Je rozšířen po celé Evropě.
- U nás roste velmi hojně a to na loukách, travnatých plochách, v horských a podhorských oblastech.

Popis:

- Je to vytrvalá a proměnlivá byline, lodyha dorůstá 20 až 40 centimetrů.
- Čím vyšší poloha, tím větší rostlina.
- Má nápadné okrouhlé, dlanitě laločnaté listy.
- Kapička vody zůstává na bázi čepele, kde nasedá řapík.
- Kvete od května do září.
- Květy jsou žlutozelené, seskupené do klubíček.

Zdroj: fotobanka

Kontryhel obecný (*Alchemilla vulgaris*)

Použití:

- Kontryhel působí protizánětlivě, zastavuje krvácení a tlumí bolest.
- Je mírně močopudný.
- Snižuje menstruační bolest.
- Zevně se používá k výplachům při léčbě bílého výtoku.
- Zpevňuje dělohu a proto se používá proti potratům a výřezům dělohy.
- Koupele používáme při léčbě hemoroidů, svědění a zánětech na sliznicích pohlavních orgánů.
- Nálev se používá jako klystýr při zánětech tlustého střeva.
- Při rýmě se používá k výplachům z nosu.
- Vymýváme jím špatně se hojící rány.

Obsahové látky:

- Trísloviny
- Hořčiny
- Silice
- Kyselina salicylová
- Vit. C

Léčivá část:

- Nať

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Sbíráme lodyhy, které právě rozkvetly a to těsně nad zemí.
- Překvetlé lodyhy nesbíráme, sbíráme od května do září za suchého počasí.

Kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*)

Rozšíření:

- Velmi rozšířená po celé Evropě.
- Roste téměř všude, jako u plotů, podél cest, v křovinách a v pařeništích.

Popis:

- Je to statná, vytrvalá bylina, 60 centimetrů až 1,5 metru vysoká.
- Celá rostlina je porostlá žahavými chlupy s obsahem pálivých látek.
- Kvete od června do září.
- Jedná se o dvoudomou rostlinu.

Použití:

- Kopřiva působí dobře proti průjmům.
- Podporuje hojení ran, posiluje imunitní systém a funkci žluče.
- Zastavuje krvácení a prokrvuje vnitřní orgány.
- Je mírně močopudná a mírní otoky.
- Používá se na jaře jako prevence proti virovým onemocněním, jako jarní očista.
- Využívá se proti jaterním a žlučovým chorobám.
- Užívá se při cukrovce, revmatismu, otocích nebo chudokrevnosti.
- Odvar z kořene se zevně používá proti padání vlasů na zlepšení jejich kvality.

Kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*)

Obsahové látky:

- Minerální látky - hořčík
- Karotenoidy
- Flavonoidy
- Organické kyseliny
- Acelycholin
- Histamin
- Serotonin
- Sacharidy
- Vit. B a C
- Fytoncidy
- Kyseliny

Léčivá část:

- List
- Nať
- Kořen

Využití u zvířat:

- U koní se užívá na detoxikaci a zvýšení imunity.
- K léčení ledvin a močových cest, zlepšení funkce dýchacího systému.
- Součást směsí na podporu trávicího aparátu, pro lesklou a zdravou srst, podpora pohybového aparátu.
- U psů a koček se používá do bylinných směsí na doplnění vitaminů a minerálů, zlepšení pohybového aparátu, k detoxikaci a na zdravou kůži a lesklou srst.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Kvetoucí nať a listy sbíráme od června do září.
- Kořeny sbíráme na podzim, od září.

Koriandr setý (*Coriandrum sativum*)

Rozšíření:

- Pochází ze Středomoří.
- Teplomilná rostlina, ale daří se jí i v našich podmínkách.
- Roste nejlépe v půdách bez plevelu, hlubokých hlinitých nebo písčitohlinitých půdách, které jsou zásobeny živinami.
- Zprvu vyžaduje dosti vláhy, ale při kvetení a dozrávání potřebuje teplo a sucho.

Popis:

- Jednoletá, okoličnatá bylina.
- Je vysoký 0,4-1 metr.
- Kořen je křovitý a rozvětvený.
- Listy jsou lesklé, tmavozelené.
- Květy jsou světle růžové nebo bílé.
- Plodem je dvounažka šedohnědé barvy.
- Je to medonosná, cizoprašná rostlina.

Koriandr setý (*Coriandrum sativum*)

Použití:

- Semena se využívají jako koření.
- V průmyslu se využívá olejů.
- Silice se používají v potravinářském a farmaceutickém průmyslu, také likérnictví a voňavkářství.

Obsahové látky:

- Silice
- Vit B
- Mastné kyseliny
- Kumariny
- Třísloviny

Léčivá část:

- Semeno

Využití u zvířat:

- U zvířat působí na patogenní bakterie ve střevech.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Sklízíme podle počasí v době dozrávání a podle času zasetí.
- Sklizeň v době, kdy dozrála převážná část semen, protože rostlina dozrává nestejně.
- Je třeba sklízet opatrně, protože zralá semena snadno vypadávají.
- Semeno ošetříme, aby brzy doschlo.

Kostival lékařský (*Symphytum officinale*)

- Rozšíření:
- Jedná se o Eurasijský druh.
- U nás je hojně rozšířen.
- Roste kolem vodních zdrojů a na okrajích lesů.
-
- Popis:
- Vytrvalá, robustní rostlina, vysoká až 1,4 metru.
- Na svém povrchu má drsné chloupky.
- Listy jsou velké, oddenek na povrchu černý a uvnitř bílý.
- Květy jsou zvonkovité a nachové, někdy růžové či bílé barvy.
- Kveté od května do července.

Zdroj: Jitka Kaniová

Kostival lékařský (*Symphytum officinale*)

Použití:

- Používá se při hojení sliznic, kdy sliznice hojí a obnovuje.
- Podporuje regeneraci tkání.
- Vnitřně se užívá při kašli, na poleptané sliznice a na žaludeční vředy a popáleniny.
- Na vnější zranění se používá na pohmožděnin, zlomeniny, při zánětech žil, na dnu nebo při onemocnění kloubů a zánětech žil.
- Při paradentóze se používá jako kloktadlo.

Obsahové látky:

• Slizové látky	Glykosidy
• Silice	Aspargin
• Třísloviny	Aminokyseliny
• Alkaloidy	Pryskyřice
• Konsolicin	Cholin

Léčivá část:

- Kořen

Využití u zvířat:

- Užívá se u koní, psů a koček do bylinných směsí na podporu pohybového aparátu.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Kořen se sbírá na podzim nebo na jaře, za suchého dne.
- Kořen se omyje, rozpůlí a suší se na slunci nebo při umělé teplotě do 45 °C.

Kostival lékařský (*Symphytum officinale*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Kostival lékařský (*Symphytum officinale*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Kozlík lékařský (*Valeriana officinalis*)

Rozšíření:

- Jedná se o evropský druh.
- Roste nejvíce na loukách, vlhkých místech, okrajích lesů a březích potoků.

Popis:

- Jedná se o vytrvalou rostlinu, která dorůstá až 2 metrů.
- Oddenek je krátký a plazivý.
- Kořeny jsou četné, světle hnědé.
- Listy jsou zubaté a kopinaté.
- Květy jsou blbě růžové nebo bílé, uspořádané do chocholíku.
- Nažka je hnědá.

Použití:

- Působí na uvolnění křečí a pro celkové uklidnění organismu.
- Používá se při nespavosti, srdeční arytmii a žaludečních nekrózách.
- Je doporučen při strachu ze zkoušky.
- Nedoporučuje se dlouhodobé užívání.

Kozlík lékařský (*Valeriana officinalis*)

Obsahové látky:

- Silice
- Třísloviny
- Alkaloidy
- Kyselina valerová
- Monoterpeny

Léčivá část:

- Kořen

Využití u zvířat:

- Užívá se u koní, psů a koček do bylinných směsí ke zklidnění.
- Kyselina valerová a isovalerová mají silný vliv na chování koček.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Sklizeň volíme tak, aby půda nebyla ani příliš mokrá ani suchá.
- Před vyoráním odstraníme z pole veškerou nať.
- Po sklizni odtraníme z kořenů veškerou nať.
- Sušíme při umělé teplotě do 50 °C.
- Uschováme do papírových pytlů.

Zdroj: Jitka Kaniová

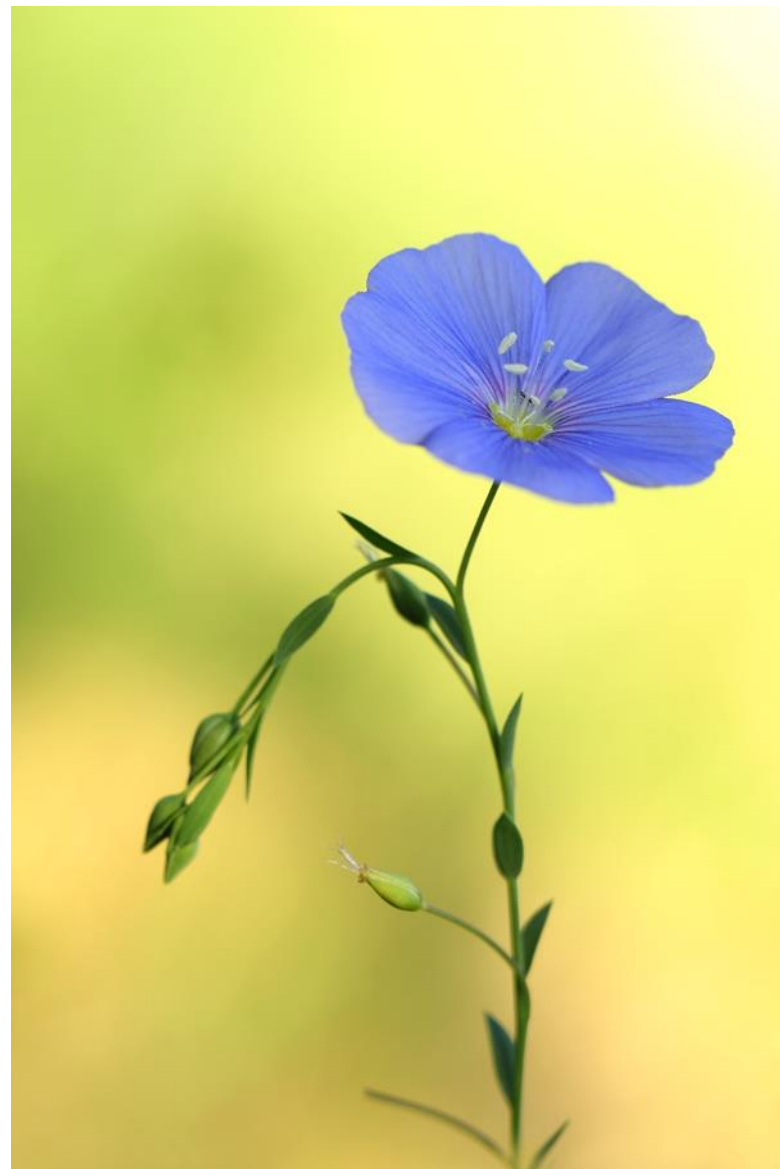
Len setý (*Linum usitatissimum*)

Rozšíření:

- I když je to stará kulturní roslina, nikde neroste planě.
- Pěstuje se v podhorských oblastech.
- U nás se pěstuje v Jeseníkách a na Vysočině.

Popis:

- Jednoletá rostlina, která může být až 1,5 metru vysoká.
- Kvete vždy v červnu a červenci modrými květy.
- Plody jsou kulovité, drobné tobolky.
- Semena jsou olejná, leskle hnědá.

Zdroj: fotobanka

Len setý (*Linum usitatissimum*)

Použití:

- Jedna z nejúčinnějších bylin proti zácpě.
- Lněné semeno do sebe dokáže vstřebat velké množství vody, utváří sliz a ten je velmi účinný při poruchách trávicího systému.
- Slizový macerát pomáhá při zánětech žaludku a střev.
- Léčí dvanácterníkové a žaludeční vředy.
- Preventivně působí proti rakovině žaludku.
- Zevně se využívá k obkladům při bolestech močového měchýře, ledvin a žaludku.
- Příkladá se také na popáleniny, vředy a zánětech kůže.

Obsahové látky:

• Slizy	• Glykosidy
• Pektin	• Vit. F
• Mastné kyseliny	• Minerální látky
	• Hořčiny

Léčivá část:

- Semeno

Využití u zvířat:

- Podává se například u ovcí pro ulehčení porodu, díky jeho slizovitým látkám.
- Užívá se u koní do bylinných směsí na zlepšení funkce pohybového aparátu a trávicího ústrojí a na zdravou kůži a lesklou srst.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Sklízí se nať a to během léta, kdy začnou dozrávat semena a začne žloutnout.
- Semena se získávají výmlatem a suší se.

Len setý (*Linum usitatissimum*)

Zdroj: fotobanka

Levandule lékařská (*Lavandula angustifolia*)

Rozšíření:

- Původní výskyt je západní Středomoří, ale rozšířila se do celého Středomoří a na různá místa Evropy.
- Roste na výslunných kamenných svazcích.
- Největší léčebné účinky mají levandule pěstované ve Středomoří, rostliny pěstované u nás mají slabší účinky.
- V zahradách se pěstuje jako okrasná rostlina.

Popis:

- Je to teplomilná rostlina, vysoká 30 až 60 centimetrů.
- Listy jsou drobné a úzké, plstnaté, šedozelené barvy.
- Kvete v červenci a srpnu.
- Květy jsou světle fialové až šedomodré, ve válcovitém květenství.

Zdroj: Jitka Kaniová

Levandule lékařská (*Lavandula angustifolia*)

Obsahové látky:

- Třísloviny
- Terpeny
- Silice
- Fytoncidy
- Kumariny

Léčivá část:

- Květ
- Nať

Použití:

- Mírně zklidňuje centrální nervovou soustavu.
- Jako nálev se používá při podrážděnosti, nespavosti a bušení srdce.
- Mírně snižuje krevní tlak.
- Upravuje střevní činnost při průjmecích a nadýmání.
- Pomáhá při křečích hladkého svalstva trávicího traktu.
- Působí mírně močopudně.
- Levandulová koupel působí dobře na revma, na špatně se hojící rány a ekzémy.
- Levandulová silice se natírá na kůži při popáleninách, na místo po vpichu včely, vosy nebo komára.
- Olej vetřený do spánku ulevuje od bolesti hlavy.

Využití u zvířat:

- Užívá se u koní do bylinných směsí ke zklidnění organismu.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Sklízíme v červenci až srpnu, těsně před úplným rozvinutím květů.

Lípa obecná (*Tilia x vulgaris*)

Rozšíření:

- Lípa je velmi rozšířená po celé Evropě.
- U nás roste hojně ve smíšených lesích, vysazuje se v alejích a hájích.

Popis:

- Jedná se o stromy, které jsou až 40 metrů vysoké a mají košatou korunu.
- Kvete v červnu až červenci a květy sladce voní.
- Po odkvětu funguje listen jako křídlo pro šíření plodenství s oříšky do okolí.
- Listy jsou srdčité.

Použití:

- Květ lípy je známý pro svůj potopudný účinek.
- Působí protizánětlivě, mírně močopudně a protikřečově.
- Nálev se používá při chřipce, nachlazení a zánětu průdušek.
- Tlumí pocit strachu a uvolňuje napětí.
- Pomáhá při nespavosti a bolestech hlavy.
- Snižuje krevní tlak.

Lípa obecná (*Tilia x vulgaris*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Lípa obecná (*Tilia x vulgaris*)

Obsahové látky:

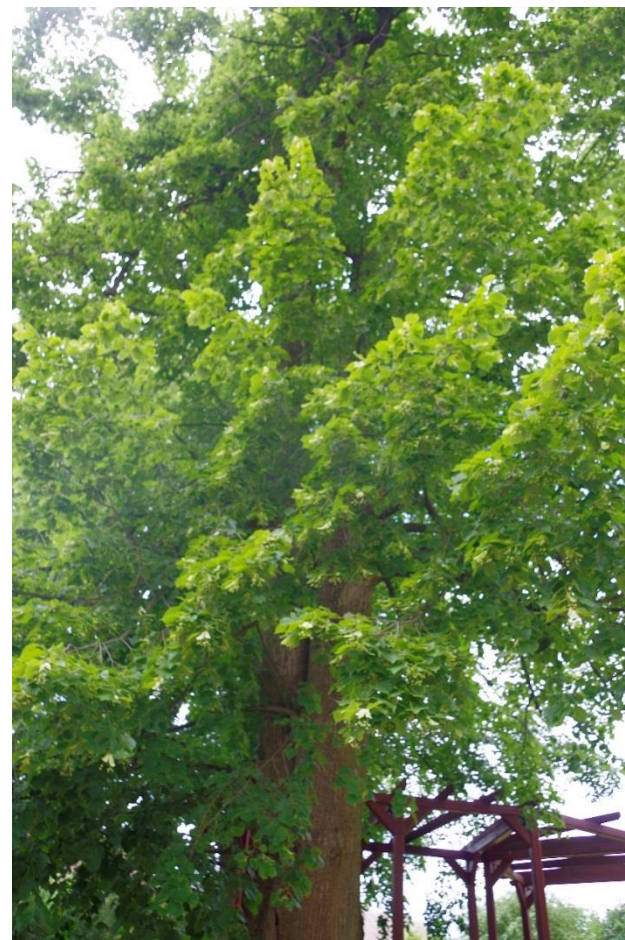
- Uhlovodíky
- Kyselina karboxylová
- Polysacharidy
- Flavonoidy
- Glykosidy
- Terpeny
- Fenoly
- Třísloviny
- Saponiny
- Steroidy

Léčivá část:

- Květ

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Květy jsou známé pro svůj potopudný účinek.
- Působí také protikřečově, protizánětlivě a mírně močopudně.
- Používá se jako nálev při chřipce, nachlazení a zánětu průdušek.
- Tlumí pocit strachu, uvolňuje nervové napětí a pocit strachu.
- Pomáhá také při bolestech hlavy, nespavosti a při vysokém krevním tlaku.

Zdroj: Jitka Kaniová

Lopuch větší (*Arctium lappa*)

Rozšíření:

- Jedná se o běžně rozšířený druh v Evropě.
- Roste zejména na pustých místech, rumišťích, v křovinách nebo u plotů.

Popis:

- Je to statná dvouletá bylina, až 2 metry vysoká.
- Lodyha je větvená, vyrůstá s květy druhý rok.
- První rok pouze přízemní růžice s velkými srdčitými listy.
- Kveté v červenci a srpnu.
- Květu se lidově říká čumbrky, rády se chytají na oděv nebo do srsti zvířat.
- Květy jsou růžovofialové, soustředěné na vrcholu, jsou obklopené háčkovitě zakončenými listeny.

Lopuch větší (*Arctium lappa*)

Použití:

- Kořen se dá používat zevně i vnitřně.
- Dobře pročišťuje krev, podporuje vylučování žluči, látkovou výměnu a vylučování moči.
- Zavně se aplikuje na ekzémy, kožní plísň a pohmožděnin.
- Pomáhá proti vypadávání vlasů a podporuje jejich růst.
- Odvar se používá na pleť s akné.
- Čerstvě naklepané listy přikládáme na pohmožděnin a špatně se hojící rány.
- Při cukrovce snižuje hladinu cukru v krvi.
- Listy působí mírně močopudně a projímavě.

Obsahové látky:

• Vlákna	• Třísloviny
• Minerální látky	• Sulfáty
• Aminokyseliny	• Silice
• Kyseliny	• Vit. C

Léčivá část:

- Kořen
- Občas semeno a list

Využití u zvířat:

- Užívá se u koček do bylinných směsí pro lesklou srst, zdravou kůži a zlepšení funkce trávicího ústrojí.

Sklizeň a úprava po sklizni:

- Sbíráme mladý kořen na podzim nebo na jaře.
- Kořen se umyje a suší.
- Pro zachování léčebných účinků se kořen před sušením na tři minuty ponoří do vroucí vody.
- Sušený kořen uchováváme vždy v suchu.
- Semeno sbíráme po jeho dozrání.

Máta peprná (Mentha x piperita)

- Rozšíření:

- Hojně se pěstuje po celém světě.
- U nás často v zahradách a v přírodě zplaňuje.
-

- Popis:

- Jedná se o kulturní rostlinu, je to kříženec máty klasné a vodní.
- Je 30 až 80 centimetrů vysoká.
- Je mrazuvzdorná.
- Rozrůstá se velmi agresivně nedzemními výběžky.
- Plody se nevytváří.
- Kvete od června do září.
- Květy jsou nařezané až růžové barvy.
- Květenství uskupené na koncích stonků.
- Celá rostlina příjemně voní a chutná po mentolu.
-

- Použití:

- Máta obsahuje mentolovou silici, ta má chladivé a antiseptické vlastnosti.
- Ulevuje při křečích hladké svaloviny trávicího traktu a nemocech žaludku nervového původu.
- Také povzbuzuje chuť k jídlu a působí proti nadýmání.
- Potlačuje kašel a likviduje některé bakterie, které způsobují opar na genitáliích a ústech.
- Čaj se pije při menstruačních bolestech, bolestech hlavy a při stresu.

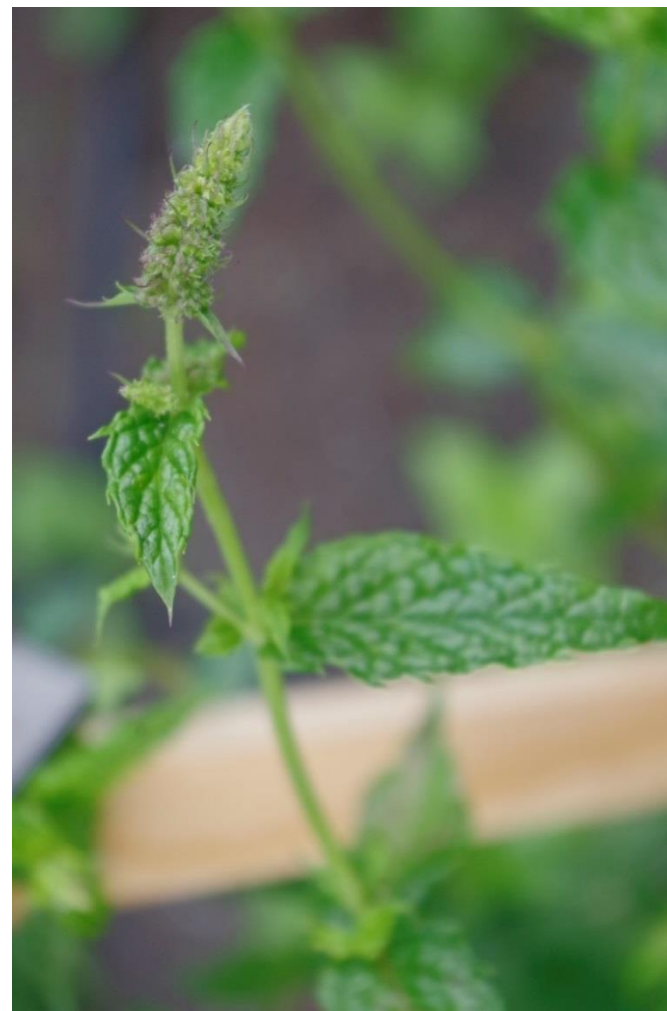
Máta peprná (Mentha x piperita)

Zdroj: Jitka Kaniová

Máta peprná (Mentha x piperita)

- Obsahové látky:
- Silice (mentol)
- Třísloviny
- Hořčiny
- Flavonoidy
- Kyselina octová
-
- Léčivá část:
- List
- Nať
-
- Využití u zvířat:
- Užívá se u koní proti kašli, na zlepšení funkce trávení.
- Užívá se u koní do bylinných směsí na detoxikaci.
- U psů a koček se užívá do bylinných směsí k detoxikaci a ke zdravému trávicímu ústrojí.
-
-
- Sklizeň a úprava po sklizni:
- Rozkvetlá nať nebo list se sklízí od června do srpna.
- Suší se rychle a ve stínu, jinak mohou listy zhnědnout.
- Sušená bylina voní typicky po mentolu.

Zdroj: Jitka Kaniová

Mateřídouška obecná (*Thymus serpyllum*)

- Rozšíření:

- Roste v celé Evropě.
- U nás okolo cest, příkopů, na vyhrátých mezích, paloucích a loukách.

-

- Popis:

- Je to vytrvalý polokeř, 10 až 30 centimetrů vysoký.
- Příjemně voní.
- Lodyhy jsou částečně stoupavé a částečně plazivé, při styku s půdou kořenují.
- Lístky jsou stálezelené a drobné.
- Kvete od června do září.
- Květy jsou světle růžové, světle fialové až purpurové na konci lodyh.

-

- Použití:

- Má dobré antiseptické účinky, které pomáhají zastavit mikroby při epidemiích.
- Mírní kašel a pomáhá uvolňovat hlen.
- Pozitivně působí při poruchách trávení, plynatosti a škytání.
- Utišuje křeče a pomáhá při menstruačních bolestech.
- Zevně používáme jako kloktadlo proti zápachu z úst a zánětu v dutině ústní.
- Užíváme ke koupelím nebo obkladům na revmatismus, hnisavé rány nebo bolesti chodidel po fyzické námaze.

Mateřídouška obecná (*Thymus serpyllum*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Mateřídouška obecná (*Thymus serpyllum*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Mateřídouška obecná (*Thymus serpyllum*)

- Obsahové látky:
- Silice
- Třísloviny
- Hořčiny
- Flavony
- Aromatické kyseliny
-
- Léčivá část:
- Nať
-
- Využití u zvířat:
- Užívá se u koní na kašel, zlepšení funkce trávení.
- Užívá se u koní a koček do bylinných směsí na zklidnění.
-
- Sklizeň a úprava po sklizni:
- Nať sbíráme od června do září v době před rozkvetem.
- Nebo v květnu za suchého počasí.
- Usušená bylina příjemně kořeně voní.

Meduňka lékařská (*Melissa officinalis*)

- Rozšíření:
- Původně Středomořská bylina.
- V Severní Americe a Evropě zplaněla.
- U nás se pěstuje hojně na zahrádkách a vyjímečně zplaňuje.
-
- Popis:
- Vytrvalá bylina, až 80 centimetrů vysoká.
- Kvete v červnu a červenci.
- Květy jsou bílé nebo bleed růžové.
- Listy jsou vroubkované a žilkované.
- Příjemně voní po citronu a to i po usušení, nejvíce voní rozdrcené listy.
-
- Použití:
- Uklidňuje nervovou soustavu, příznivě působí na stresové orgány.
- Zklidňuje srdce, dýchání a tlumí pocity strachu, vypětí a úzkosti.
- Zlepšuje kvalitu spánku, uvolňuje křeče žaludku a větry.
- Při těhotenství pomáhá na ranní nevolnost.
- Pomáhá na menstruační bolest a zastavuje škytání.
- Zevně používáme ke koupelím na zklidnění.
- K obkladům na záněty nervů a revmatické bolesti.
- Rozmačkané listy přikládáme na spánky a čelo při bolestech hlavy.

Meduňka lékařská (*Melissa officinalis*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Meduňka lékařská (*Melissa officinalis*)

- Obsahové látky:

- Silice
- Třísloviny
- Kyselina hydroxytriterpenová
- Hořčiny
- Sliz
- Flavonoidy
- Minerální látky

-

- Léčivá část:

- List

-

- Využití u zvířat:

- Užívá se u koní, psů a koček do bylinných směsí na zklidění a zdraví trávicího ústrojí.

-

- Sklizeň a úprava po sklizni:

- Listy sbíráme v červnu a červenci, před kvetením.
- Sušíme rychle, jinak listy zhnědnou.

Měsíček lékařský (*Calendula officinalis*)

- Rozšíření:
- Pochází ze Středomoří.
- Pěstuje se v celé Evropě.
- U nás roste téměř na všech zahradách.

- Popis:
- Je jednoletá bylina, až 50 centimetrů vysoká.
- Lodyha je hrotnatá.
- Kvete od června do podzimu.
- Květy jsou žluté nebo oranžové barvy.

Zdroj: Jitka Kaniová

- Použití:
- Používáme zevně i vnitřně, dlouhodobě bez vedlejších účinků.
- Vnitřně používáme na hojení vředů v ústech a žaludku a podporuje sekreci žluče.
- Léčí jaterní choroby a ulevuje při špatném trávení.
- Používá se jako prevence rakoviny tlustého střeva, jater a žaludku.
- Pomáhá upravovat silnou a dlouhotrvající menstruaci.
- Zevně používáme k ošetření hnisavých a špatně se hojících ran, zánětu pokožky pohmožděnin a popálenin.
- Dobře likviduje infekce, včetně těch kvasinkových, čistá tkáň.

Měsíček lékařský (*Calendula officinalis*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Měsíček lékařský (*Calendula officinalis*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Měsíček lékařský (*Calendula officinalis*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Měsíček lékařský (*Calendula officinalis*)

- Obsahové látky:

- Silice
- Hořčiny
- Karotenoidy
- Flavonoidy
- Triterpenické terpenoidy

-

- Léčivá část:

- Květ

-

- Využití u zvířat:

- Extrakt bylin se používá u koní jako prevence schvácení kopyt a proti ekzemu.
- Do bylinných směsí pro koně na zklidnění, zdraví pohybového aparátu a detoxikaci.
- U psů a koček do bylinných směsí na doplnění vitamin a minerálu, posílení pohybového aparátu, k detoxikaci, pro zdravou funkci trávicího ústrojí, zdravou kůži a lesklou srst.

-

- Sklizení a úprava po sklizni:

- Sbíráme květy od druhé poloviny června do konce srpna.
- Nejlepší léčebné účely mají tmavě oranžové květy.
- Suché květy chráníme před světlem a skladujeme v tmavých nádobách.

Mochna husí (*Potentilla anserina*)

- Rozšíření:

- Je rozšířená po celé Evropě, částečně i Asii a na jiných kontinentech.
- U nás roste hojně na polních cestách, okolo rybníků, u cest a na loukách.

-

- Popis:

- Je to vytrvalá bylina, s poléhavými nebo plazivými lodyhami, které jsou 20 až 25 centimetrů vysoké.
- Kvete od května do července.
- Květy jsou žluté, vyrůstajících na dlouhých květních stopkách.
- Listy jsou lichozpeřené.

-

- Použití:

- Působí proti bolesti, uvolňuje křeče, proto ji používáme při kolikách, křečích žaludku a střev nebo při krvavých průjmech.
- Používáme při ledvinových a žlučových kamenech.
- Upravuje činnost srdce a zastavuje krvácení.
- Na sliznice působí protizánětlivě a to při zánětech močového měchýře nebo průdušek.
- Zmírňuje menstruační bolesti a bolest při močení.
- Užíváme ke koupelím na mokvavé a špatně se hojící rány.
- Pro dezinfekční účinky k výplachům dutiny ústní.

Mochna husí (*Potentilla anserina*)

Zdroj: fotobanka

Mochna husí (*Potentilla anserina*)

- Obsahové látky:
- Silice
- Třísloviny
- Glykosidy
- Flavonoidy
- Hořčiny
-
- Léčivá část:
- Nať
- Kořen
-
- Využití u zvířat:
- Do bylinných směsí pro psy na posílení pohybového aparátu.
-
- Sklizeň a úprava po sklizni:
- Nať sbíráme od května do června.
- Kořen sbíráme na podzim.

Ostropestřec mariánský (*Silybum marianum*)

- Rozšíření:

- Původ je na Kanárských ostrovech.
- Rozšířen je po celém Středomoří.
- Roste na výslunných stráních, kolem cest a na rumišťích.
- U nás se pěstuje pro farmaceutické účely a na zahrádkách.

-

- Popis:

- Jedná se o bodláku podobnou rostlinu, 1,5 metru vysoká.
- Jedno až dvouletá bylina.
- Listy jsou velké, lesklé, bíle žilkované, mramorované, s ostny na vrcholu laloků.
- Kvete od června do září.
- Květy jsou fialově- růžové, obklopeny listeny s ostny.

-

- Použití:

- Je to nejúčinnější jaterní bylina.
- Pomáhá játra regenerovat, ale i jako prevence jaterních onemocnění.
- Léčí i trávicí ústrojí a žlučník.
- Působí příznivě při závratích, poruchách krevního oběhu a nízkém krevním tlaku.
- Léčí také sennou rýmu, kopřivku a alergie.
- Nejúčinnější jsou semena roztlučená na prášek, která se přidávají do směsí.

Ostropestřec mariánský (*Silybum marianum*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Ostropestřec mariánský (*Silybum marianum*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Ostropestřec mariánský (*Silybum marianum*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Ostropestřec mariánský (*Silybum marianum*)

- Obsahové látky:

- Silymarin
- Flavonoidy
- Mastné kyseliny

-

- Léčivá část:

- Semeno

-

- Využití u zvířat:

- Užívá se u koní na detoxikaci, pro růst kopyt, na pohybový aparát, proti schvácení kopyt, proti ekzemu, na zdravou funkci trávicího ústrojí.
- Do bylinných směsí pro psy a kočky k doplnění minerálů a vitamin, posílení pohybového aparátu, k detoxikaci, pro zdravou funkci trávicího ústrojí.

-

- Sklizeň a úprava po sklizni:

- Těsně před dozráním se květní úbory odřezou.
- Uložíme je na vzdušných a suchých místech.
- Po dozrání semena vymlátime a zbavíme chmýru.

Ostružiník maliník (*Rubus idaeus*)

- Rozšíření:

- Jedná se o Euroasijský druh.
- Hojně roste na paloucích, u lesních cest a lesních mytínách.
- Do zahrad vysazujeme šlechtěné odrůdy.

-

- Popis:

- Maliník je vytrvalý keř, který je až 2 metry vysoký.
- Výhony jsou řídce ostnitě nebo lysé a druhým rokem dřevnatí.
- Kvete od května do srpna.
- Květy jsou bílé.
- Souplodí jsou sytě červené a příjemně vonící dužnaté maliny.

-

- Použití:

- Maliny obsahují velké množství antioxidantů a vitamínu C.
- Pomáhají při šerosleposti, zmírňuje silné menstruační krvácení.
- Snižuje cukr v krvi a uplatňuje se také při léčbě srdečního onemocnění.
- Používá se jako prevence střevních potíží a rakoviny.
- List maliníku se hojně využívá pro těhotné ženy, jako lék pro ranní nevolnost, podráždění dělohy a proti hrozícím potratům.
- Nálev z listů se doporučuje tři měsíce před porodem k uvolnění svalů a lepšímu porodu.
- Pije se také při neplodnosti, průjmů a snižuje horečku.

Ostružiník maliník (*Rubus idaeus*)

Zdroj: fotobanka

Ostružiník maliník (*Rubus idaeus*)

Zdroj: fotobanka

Ostružiník maliník (*Rubus idaeus*)

- Obsahové látky:
- Třísloviny
- Flavony
- Organické kyseliny
- Vit. C
- Silice
-
- Léčivá část:
- List
- Plod
-
- Využití u zvířat:
- Do bylinných směsí pro koně ke zklidnění.
-
- Sklizeň a úprava po sklizni:
- Listy se sbírají od května do června.
- Suší se ve stínu.
- Plody sbíráme po uzrání.
- Čerstvé plody se rychle kazí a proto je musíme rychle zpracovat.

Pelyněk pravý (*Artemisia absinthium*)

- Rozšíření:
- Původem ze suchých oblastí nejen Evropy, ale i Asie a Afriky.
- U nás roste na skalách, okolo cest, na náspech a kamenitých stráních.
-
- Popis:
- Je to vytrvalá bylina, 50 centimetrů až 1,2 metru vysoká.
- Celá je stříbřitě šedá a hořké chuti.
- Lodyhy jsou olistěné bohatě větvené, ve spodní části dřevnatí.
- Kveté od června do srpna.
- Květy jsou drobné a žluté.
-
- Použití:
- Pelyněk se užívá nejdéle dva týdny.
- Nedoporučuje se pro kojící a těhotné ženy.
- Je nutné dodržovat dávky, hrozí otrava thujonem.
- Je velmi účinný při žlučnických obtížích a poruše zažívání.
- Tlumí menstruační bolesti a bolest břicha.
- Vyhání z těla parazity a to zvláště roupy a škrkavky.
- Vylučuje se kůží a tím odpuzuje bodavý hmyz.

Zdroj: Jitka Kaniová

Pelyněk pravý (*Artemisia absinthium*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Pelyněk pravý (*Artemisia absinthium*)

- Obsahové látky:

- Silice
- Chamazulény
- Thujon (toxický)
- Kandiden
- Felandren
- Flavonoidy
- Třísloviny
- Absinthin

- Léčivá část:

- Nať

- Využití u zvířat:

- Do bylinných směsí pro psy na doplnění minerálů a vitaminů.
- A u koček do bylinných směsí pro lesklou srst a zdravou kůži.

- Sklizeň a úprava po sklizni:

- Sbíráme v době květu a to červenci a srpnu.
- Nať seřezáváme 15 centimetrů nad dřevnatou částí.
- Nebo můžeme otrhávat jen listy a květy bez lodyh.

Zdroj: Jitka Kaniová

Petržel zahradní (*Petroselinum crispum*)

- Rozšíření:
- U nás se pěstuje na zahrádkách ve dvou formách a to pro kořen a pro nať.
-
- Popis:
- Je to dvouletá, aromatická bylina.
- První rok vyrůstá přízemní růžice, druhý rok až 1 metr vysoká bylina.
- Kvete v červnu a červenci.
-
- Použití:
- Odvodňuje organismus, čistí krev a tlumí bolest ledvin.
- Pomáhá při zánětech prostaty, močových cest, močových kamenech a reguluje nepravidelnou menstruaci.
- Šťáva z kořene se používá na rány, otoky a hmyzí bodnutí.
- Podporuje činnost štítné žlázy a nadledvinek.

Petržel zahradní (*Petroselinum crispum*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Petržel zahradní (*Petroselinum crispum*)

- Obsahové látky:
- Silice
- Favonoidy
- Vit. A, B, C
- Minerální látky
-
- Léčivá část:
- Kořen
- Plod
- Nať
-
- Využití u zvířat:
- Do bylinných směsí pro koně na zlepšení pohybového aparátu a zdravou funkci dýchacího ústrojí.
-
- Sklizeň a úprava po sklizni:
- Kořen se sbírá první rok na podzim a druhý rok na jaře.
- Plody se sbírají v srpnu po dozrání.
- Nať se sbírá první rok v červenci a srpnu a také druhý rok po odvětu.

Pískavice řecké seno (*Trigonella foenum-graecum*)

- Povzbuzuje trávení, pomáhá při nadýmání a průjmech, univerzální tonikum v geriatrici
- Místo původu: západní Asie, Středomoří
- Způsob pěstování: letnička

Zdroj: Jitka Kaniová

Pískavice řecké seno(*Trigonella foenum-graecum*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*)

- Rozšíření:

- Rozšířen téměř po celé Evropě.
- U nás roste ve smíšených i listnatých lesech, v křovinách a hájích.

-

- Popis:

- Je to vytrvalá bylina, 35 centimetrů vysoká.
- Lodyhy i listy jsou chlupaté a drsné, světle skvrnité.
- Kvete v dubnu až květnu.
- Květy jsou červené a postupně se mění v modrou až modrofialovou.

-

- Použití:

- Užívá se jen krátkodobě a jeho dávka se nesmí zvyšovat.
- Pomáhá hojit sliznice dýchacích cest a podporuje vykašlávání.
- Zvyšuje srážlivost krve a proto se nesmí užívat dlouhodobě.
- Čaj z listů a květů se používá k inhalaci při nemocech plic a průdušek.
- Hojivě působí na sliznice střev a žaludku po užití horkých nápojů, destilátů a chemikálií.
- Zevně se užívá na krvácející hemoroidy.

Plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*)

Plicník lékařský (*Pulmonaria officinalis*)

- Obsahové látky:
- Kyselina křemičitá
- Slizové látky
- Saponiny
- Vit. C
- Třísloviny
- Allantoin
- Alkaloidy
- Minerální látky
- Flavonoidy
- Organické kyseliny
-
- Léčivá část:
- Nať
- List (pouze planých rostlin, ne okrasných)
-
- Sklizení a úprava po sklizni:
- Kvetoucí nať sbíráme v dubnu a květnu.
- Přes léto sbíráme listy stejným způsobem.

Podběl lékařský (*Tussilago farfara*)

- Rozšíření:

- Jedná se o původně evropský druh.
- Roste od nížin až po hory.
- Daří se mu na vlhkých místech, neobdělávaných plochách, v příkopech, na pasekách.

-

- Popis:

- Je to časně jarná, vytrvalá byline, 15 až 30 centimetrů vysoká.
- Kvete od března do dubna, dříve než vyraší listy.
- Květy jsou jasně žluté.
- Listy vyrůstají v přízemní růžici.

-

- Použití:

- Rostlina dobře působící na plicní onemocnění.
- Obsahuje mnoho slizových látek, které chrání sliznice před drážděním.
- Léčí chronická onemocnění jako je astma, kašel, zápal plic nebo průdušek a zbavuje je hlenu.
- Zlepšuje chuť k jídlu a povzbuzuje organismus.
- Pomáhá urychlit hojení vředů a ran.
- Zevně používáme při dně, revmatismu a úrazech kloubů.
- Nesmí ho používat těhotné a kojící ženy.

Podběl lékařský (*Tussilago farfara*)

Podběl lékařský (*Tussilago farfara*)

- Obsahové látky:

- Flavonoidy
- Xantofyly
- Sliz
- Hořčiny
- Třísloviny
- Silice
- Cholin
- Inulin

- Léčivá část:

- Květ
- List

- Využití u zvířat:

- Do bylinných směsí pro koně na zdravou funkci dýchacího ústrojí.

- Sklizení a úprava po sklizni:

- Květy sbíráme na jaře.
- Listy sbíráme v květnu a červnu.
- Sušíme velmi rychle, jinak zhnědnou.

Prha arnika (*Arnica montana*)

- Rozšíření:
- Evropský druh.
- Roste v podhorských a horských oblastech.
- Na loukách a pastvinách, všeobecně na kyselých půdách.
- U nás patří mezi ohrožené druhy a proto podlého zákonné ochraně.
- Nesmí se sbírat.
-
- Popis:
- Je to vytrvalá rostlina, 20 až 60 centimetrů vysoká.
- Kvete od června do srpna.
- Květy jsou oranžové, velké, jazykovité.
-
- Použití:
- Dobře působí na žaludeční sliznice, močopudně i žlučopudně.
- Pozor, dráždí ledviny ke zvýšené činnosti.
- Je nutno dodržovat dávkování, hrozí otrava.
- Pomáhá hojit rány, působí antisepticky a má protizánětlivé účinky.
- Rozšiřuje cévy a proto je účinná při astmatu, ateroskleróze a angíně pectoris.
- Zevně přikládáme na vředy, rány, otoky kloubů a záněty žil.

Prha arnika (*Arnica montana*)

- Obsahové látky:
- Silice
- Hořčiny
- Karotenoidy
- Třísloviny
- Mastné kyseliny
- Thymol
- Flavonoidy
-
- Léčivá část:
- Květ
-
- Sklizeň a úprava po sklizni:
- Sbíráme květy bez květního lůžka a zákrovu.
- Sbírá se v době kvetení a to od června do srpna.
- Sušíme rychle ve stínu.
- Usušený květ voní slabě a nahořkle.
- Chutná ostře kořenitě.

Prha arnika (*Arnica montana*)

Proskurník lékařský (*Althaea officinalis*)

- Využívá se při chorobách plic a průdušek, močových cest a ledvin
- Uplatňuje se při chorobách trávicího ústrojí a těžkých průjemových onemocněních
- Zevně se používá jako kloktadlo, při popáleninách, poleptání, na nehojící se rány, ke změkčení zatvrdlin
- Místo původu: Evropa
- Způsob pěstování: trvalka

Zdroj: Jitka Kaniová

Proskurník lékařský (*Althaea officinalis*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Proskurník lékařský (*Althaea officinalis*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Pupalka dvouletá (*Oenothera biennis*)

- Zlepšuje ekzemické problémy včetně lupénky, pomáhá zlepšit premenstruační syndrom, brzdí progresi u roztroušené sklerózy, působí preventivně při cévních onemocněních
- Místo původu: Dálný východ
- Způsob pěstování: dvouletka

Zdroj: Jitka Kaniová

Pupalka dvouletá (*Oenothera biennis*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Puškvorec obecný (*Acorus calamus*)

- Rozšíření:
- Pochází původně z Indie, do Evropy byl zavlečen.
- U nás je na ústupu.
- Roste v trvale zaplavených oblastech, ať už v stojatých nebo mírně tekoucích.
- Například v bažinách a vlhkých příkopech, na slunci, ve stínu neroste.
- Na vyhovujících místech vytváří rozsáhlé porosty.
-
- Popis:
- Vytrvalá, silně aromatická a trstnatá rostlina, až 1,5 metru vysoká.
- Oddenky jsou tlusté a plazivé.
- Listy jsou úzké s mečovitým tvarem.
- Květy v červnu a červenci.
- Květy jsou žlutozelené, seskupené do palic, které vyrůstají vykloněné do strany.
- Plody se nevytváří, rostliny v Evropě jsou neplodné a množí se oddenky.
-
- Použití:
- Má příznivý vliv na zažívací trakt, nevaříme, ale louhujeme.
- Suchý oddenek roztlučeme na prášek a užíváme 3x denně.
- Zlepšuje tvorbu trávicích šťáv, pomáhá na poruchu trávení a tlumí bolest.
- Velmi příznivě působí na krvavé i infekční průjemy, nemoci žlučníku a jater.
- Snižuje hladinu cukru v krvi.
- Podává se po operacích a starým lidem, protože povzbuzuje organismus.
- Slouží jako prevence proti rakovině, zejména leukémii.
- Zevně užíváme ke koupelím na kožní alergie, revmatické bolesti a bolesti kloubů.
- Jako kloktadlo působí na lymfatický systém v těle a lymfatické uzliny.

Puškvorec obecný (*Acorus calamus*)

- Obsahové látky:

- Silice
- Hořčiny
- Třísloviny
- Slizy
- Sacharidy
- Cholin

-

- Léčivá část:

- Oddenek

-

- Sklizeň a úprava po sklizni:

- Na podzim sbíráme mladé oddenky a to až v druhém a třetím roce.
- Silnější oddenky musíme rozpůlit.
- Sušený oddenek musíme pečlivě skladovat, protože snadno navlhne a bývá napadán hmyzem.

Růže šípková (*Rosa canina*)

- Rozšíření:

- Rozšířen v celé Evropě.
- U nás na suchých místech, v houštinách, na stráních, okrajích lesů.
- Od nížin až do hor.

-

- Popis:

- Statný, planě rostoucí keř, až 3 metry vysoký.
- Větve jsou dlouhé a převislé, porostlé silnými trny.
- Listy jsou složeny z pěti až sedmi zubatých, lichozpeřených lístků.
- Kvete v červnu a červenci.
- Květy jsou růžové a poté bělají, příjemně voní.
- Plodem jsou nažky, které jsou ukryté uvnitř šípků.
- Zralé šípky jsou červené a na větvích zůstávají přes zimu.

-

- Použití:

- Je to jeden z nejbohatších zdrojů vitamínu C.
- Připravujeme šípkový čaj, kdy celé plody povaříme a poté necháme vylouhovat.
- Nálev pijeme při nachlazení, chřipce a jiných infekcích.
- Léčí záněty močového měchýře, ledvinové a močové kameny.
- Normalizuje srážlivost krve, posiluje krevní cévy a snižuje lámavost kapilár.

Růže šípková (*Rosa canina*)

- Obsahové látky:

- Vit. C
- Třísloviny
- Pektin
- Sacharidy
- Sorbitol
- Kys. Jablečná
- Kys. Citronová
- Minerální látky

-

- Léčivá část:

- Šípky

-

- Sklizeň a úprava po sklizni:

- Šípky, které sbíráme musí být tvrdé a plně zralé.
- U přezrálých nebo nedozrálých není takový obsah vit. C.
- Lepší je rychlé sušení umělou teplotou.
- Skladujeme jen rok, poté ztrácejí vit. C.

Růže šípková (*Rosa canina*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Růže šípková (*Rosa canina*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Řebříček obecný (*Achillea millefolium*)

- Rozšíření:
- Hojně rozšířen nejen po Evropě, ale také po Asii a Severní Americe.
- U nás roste často jako plevel v zahradách a polích, u lesů a cest.
- Od nížin až vysoko do hor.
-
- Popis:
- Vytrvalá, vonná byline, 70 centimetrů dlouhé lodyhy.
- Listy jsou dělené do velkého počtu úkrojků a jsou velmi atraktivní.
- Kvete od června do září.
- Květy jsou drobné, růžové nebo bílé, seskupené do úborů.
-
- Použití:
- Květy používáme ve formě nálevů.
- Pomáhá zmírnit menstruační bolest a krvácení, potlačuje křeče menstruační i žaludeční.
- Podporuje hojení a má silné dezinfekční a protizánětlivé účinky.
- Podporuje činnost jater, zlepšuje trávení.
- Účinně zastavuje pálení žáhy.
- Pomáhá na bolest hlavy.
- Nesmí se užívat dlouhodobě a nesmí jej užívat těhotné a kojící ženy.
- Snižuje krevní tlak.
- Ke koupelím se užívá na léčbu hnisavých ran, dezinfikuje rány a zastavuje krvácení.
- Odvar z květů se užívá k napařování na mastnou pleť s akné.

Zdroj: Jitka Kaniová

Řebříček obecný (*Achillea millefolium*)

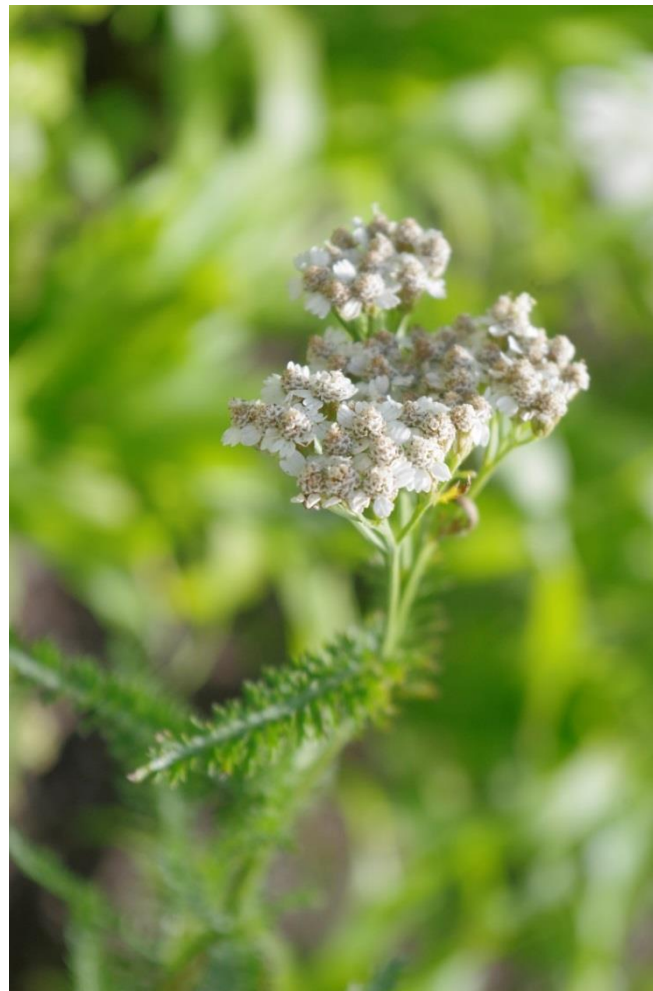

Zdroj: Jitka Kaniová

Řebříček obecný (*Achillea millefolium*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Řebříček obecný (*Achillea millefolium*)

- Obsahové látky:
- Silice
- Hořčiny
- Alkaloidy
- Flavonoidy
- Třísloviny
-
- Léčivá část:
- Nať
-
- Využití u zvířat:
- Používá se u koní k podpoře funkce ledvin a močového aparátu.
- Do bylinných směsí pro koně k detoxikaci, zlepšení funkce trávicího ústrojí.
- Do bylinných směsí pro psy k posílení pohybového aparátu, detoxikaci a podpoře funkce trávicího ústrojí.
- Do bylinných směsí pro kočky k detoxikaci.
-
- Sklizeň a úprava po sklizni:
- Nať sbíráme při kvetení, bez dřevnatých částí.
- Můžeme od června do září seřezávat vrcholky (květy a listy).
- Po usušení má slabou kořenovou vůni.

Zdroj: Jitka Kaniová

Řepík lékařský (*Agrimonia eupatoria*)

- Rozšíření:

- Je rozšířen po Evropě a byl zavlečen i na jiné kontinenty.
- U nás roste na loukách, v sadech, houštinách a na okrajích cest.

-

- Popis:

- Vytrvalá a statná bylina, až 1,5 metru vysoká.
- Lohyha přímá nebo málo větvená, hustě olistěná a chlupatá.
- Kvete od června do srpna.
- Květy jsou žluté, v dlouhém štíhlém květenství.

-

- Použití:

- Užívá se vnitřně ve formě nálevů.
- Pomáhá rozpouštět žlučnické kameny.
- Posiluje činnost jater a pomáhá při jaterních poruchách.
- Posiluje střevní činnost, zastavuje průjemy a léčí záněty zažívacího traktu.
- Snižuje obsah tuků a cholesterolu v krvi.
- Používá se při gynekologických potížích a to zánětů a výtoků.
- Zevně, ve formě odvaru nebo koupelí při lupence, jiných vyrážkách a dalších kožních onemocněních.
- Kloktadlo působí na zánět mandli a jiné záněty dutiny ústní.

Řepík lékařský (*Agrimonia eupatoria*)

- Obsahové látky:

- Třísloviny
- Flavonoidy
- Vitaminy
- Organické kyseliny
- Silice

-

- Léčivá část:

- Nať

-

- Využití u zvířat:

- Do bylinných směsí pro koně ke podpoře funkce trávicího aparátu a zdraví trávicího traktu.
- Do bylinných směsí pro psy k posílení pohybového aparátu.

-

- Sklizeň a úprava po sklizni:

- Kvetoucí nať sbíráme po kvetení, od června do srpna.
- Usušená bylina má kořenitou, příjemnou vůni.

Sléz maurský (*Malva mauritiana*)

- Rozšíření:
- Je hojně rozšířen v celé Evropě.
- I nás roste na slunných místech, jako jsou louky, pastviny, kolem cest.
- Od nížin až do hor.
-
- Popis: _____
- Dvouletá nebo vytrvalá bylina.
- Lodyhy jsou poléhavé, 25 centimetrů dlouhé, rozrůstající se do všech stran.
- Kvete od června do srpna.
- Květy jsou bílé až světle růžové na dlouhých stopkách.
- Listy jsou laločnaté.
- Plody jsou diskovité, tzv. chlebičky a děti je rády sbírají a jedí.
- Po dozrání se rozpadají v drobné plůdky.
-
- Použití:
- Používáme ve formě nálevů pro léčení sliznic.
- Slizy, které obsahuje chrání sliznice a tím urychlují hojení.
- Působí podobně jako živočišné uhlí, pomáhá při průjmech.
- Hojí sliznici žaludku, včetně vředů.
- Používá se na záněty průdušek.
- Zevně ho užíváme na omývání ran, vředů a furunkulů.
- Při výtoků z pochvy se užívá k výplachům.

Zdroj: Jitka Kaniová

Sléz maurský (*Malva mauritiana*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Sléz maurský (*Malva mauritiana*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Sléz maurský (*Malva mauritiana*)

- Obsahové látky:

- Slizy
- Antokyany
- Třísloviny
- Silice

-

- Léčivá část:

- Květ
- List

-

- Využití u zvířat:

- Do bylinných směsí pro koně pro zlepšení funkce pohybového aparátu, zlepšení funkce trávicího traktu, k detoxikaci, zdravou kůží a lesklou srst a zdravý dýchacího systému.
- Do bylinných směsí pro psy a kočky ke zklidění, doplnění minerálů a vitamunů, zdravou kůží a lesklou srst a posílení pohybového aparátu.

-

- Sklizeň a úprava po sklizni:

- Květy sbíráme od června do září.
- Listy v průběhu růstu.
- Sušíme rychle, při dlouhém sušení květ tmavne a stává se bezcenným.

Smetánka lékařská (*Taraxacum officinale*)

- Rozšíření:
- Roste na celé severní polokouli.
- Je to velmi známý plevel, který roste v trávnicích, na loukách, pastvinách i kolem cest.
-
- Popis:
- Vytrvalá, až 30 centimetrů vysoká bylina.
- Listy jsou zubaté, vyrůstají z přízemní růžice.
- Stvoly rostou na jaře, jsou duté na konci je žlutý květní úbor.
- Po odkvětu se mění do ochmýřených, létajících plodů- nažek.
- Po poranění rostliny z ní vytéká hořká, mléčná tekutina.
-
- Použití:
- Podporuje trávení a celkovou látkovou výměnu.
- Listy pomáhají proti zadržování vody, zejména u srdečních chorob.
- Pomáhají při zánětech močových cest, pomáhají rozpouštět močové a ledvinové kameny.
- Kořen se užívá při nemocech žlučníku, bolestech kloubů, revmatismu a lymfatických otocích.
- Také při hořečnatém střevním zánětu a zánětu žaludeční sliznice.
- Podporuje léčbu žlučníku a jater.
- Listy se přidávají do salátu nebo se jedí syrové.
- Sušený kořen se přidává do zeleninových polévek.

Smetánka lékařská (*Taraxacum officinale*)

Smetánka lékařská (*Taraxacum officinale*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Smetánka lékařská (*Taraxacum officinale*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Smetánka lékařská (*Taraxacum officinale*)

- Obsahové látky:

- Inulin
- Hořčiny
- Trísloviny
- Fytoncidy
-

- Léčivá část:

- Kořen
- List
-

- Využití u zvířat:

- Užívá se u koní na detoxikaci.
- Do bylinných směsí pro koně ke zlepšení
- Do bylinných směsí u psů a koček k doplnění vitaminů a minerálů, detoxikaci, pro zdravou kůži a lesklou srst.
-

- Sklizeň a úprava po sklizni:

- Listy sbíráme po odkvětu.
- Kořen sbíráme nejlépe v říjnu a listopadu, nebo na jaře ještě před rozvinutím listů.

Sporýš lékařský (*Verbena officinalis*)

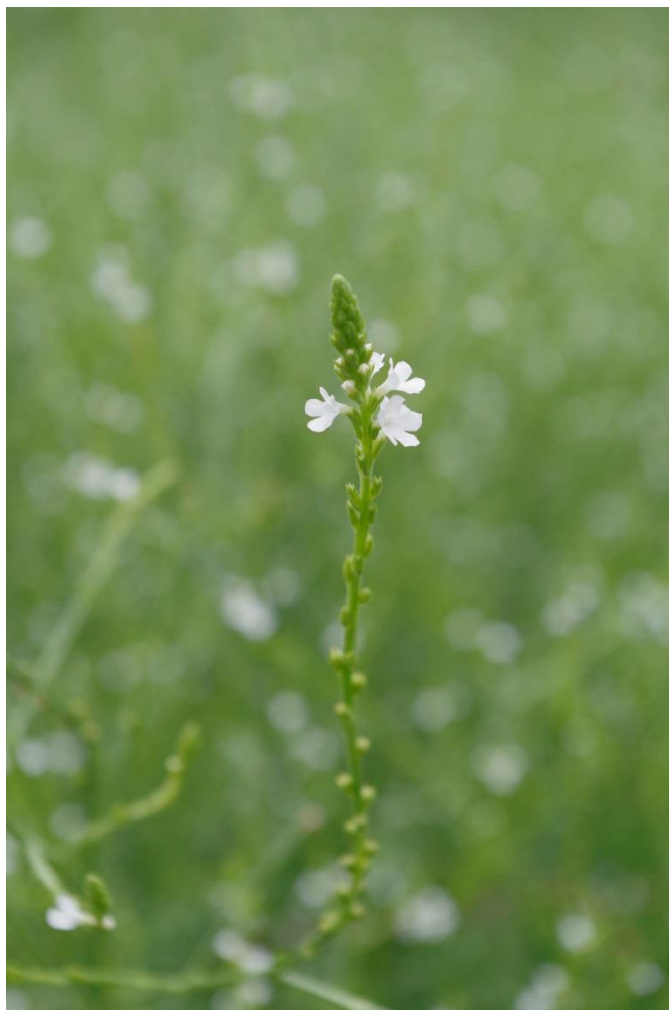
- Rozšíření:
- Roste po celém světě.
- U nás se vyskytuje podél řek a potoků, na pastvinách, mezích a pustých místech.
- Řadí se mezi ohrožené druhy.
-
- Popis:
- Vytrvalá bylina, 70 centimetrů vysoká.
- Lodyha je metlovitě rozvětvená a přímá.
- Kvete v červenci a srpnu.
- Květy jsou světle fialové nebo bílé, v klasovitém květenství.
- Listy jsou laločnaté, oválné a drsné.
-
- Použití:
- Používá se vnitřně ve formě macerátu nebo nálevu.
- Povzbuzuje hladkou svalovinu, například dělohy a střeva, proto jej nesmí používat těhotné ženy.
- Má slabý projímavý účinek a ve střech působí dezinfekčně.
- Odstraňuje ledvinové kameny, čistí ledviny, podporuje jaterní činnost a vyvolává menstruaci.
- Pomáhá při bolesti zubů a hlavy, má uklidňující účinky.
- Zužuje průdušky, proto ho nesmí užívat lidé s astmatem.
- Není vhodný pro kojící a těhotné ženy.
- Zevně se užívá jako kloktadlo na bolest zubů, zánět dutiny ústní nebo na špatně se hojící rány a kožní choroby.

Sporýš lékařský (*Verbena officinalis*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Sporýš lékařský (*Verbena officinalis*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Sporýš lékařský (*Verbena officinalis*)

- Obsahové látky:
- Glykosidy
- Flavonoidy
- Silice
- Saponiny
- Hořčiny
- Třísloviny
-
- Léčivá část:
- Nať
-
- Využití u zvířat:
- Do bylinných směsí pro koně ke zklidnění.
- Do bylinných směsí pro psy k doplnění vitaminů a minerálů.
-
- Sklizeň a úprava po sklizni:
- Seřezáváme kvetoucí nať od července do srpna.
- Po usušení voní slabě po kafru.

Zdroj: Jitka Kaniová

Světlík lékařský (*Euphrasia officinalis*)

- Rozšíření:

- Rozšířen téměř po celé Evropě.
- U nás roste na okrajích lesů, pastvinách a vlčích loukách.
- Daří se mu od nížin do hor.

-

- Popis:

- Je to jednoletá, drobná byline.
- Lodyha je větvená a vysoká až 30 centimetrů.
- Listy jsou na lodyze vstřícně postavené, drobné a ostře pilované.
- Kvete v červenci a srpnu.
- Květy jsou velmi nápadné a četné, bílé s fialovým nádechem, pysku se žlutou skvrnou.

-

- Použití:

- Má blahodárné účinky na zrak.
- Zevně se užívá k výplachům očí a obkladům.
- Léčí ječné zrna, užívá se při zánětu spojivek a unavených očích.
- Po operaci očí se obklady přikládají na doléčení a regeneraci.
- Užívá se k inhalaci při ucpaných čelních dutinách a jejich zánětech, při alergické senné rýmě nebo výtoku z uší.
- Čaj se vnitřně užívá k úpravě trávení a při překyselení žaludku, přidává se do žlučnickových čajových směsí.
- Nemá žádné vedlejší účinky, proto se může užívat dlouhodobě.

Světlík lékařský (*Euphrasia officinalis*)

Světlík lékařský (*Euphrasia officinalis*)

- Obsahové látky:
- Glykosidy
- Silice
- Flavonoidy
- Vit. C
- Provit. A
- Třísloviny
-
- Léčivá část:
- Nať
-
- Využití u zvířat:
- Do bylinných směsí pro koně na zdravou funkci dýchacího ústrojí.
-
- Sklizeň a úprava po sklizni:
- Sbíráme kvetoucí nať v červenci a srpnu.
- Sušíme opatrně, ale rychle, aby listy zůstaly zelené.

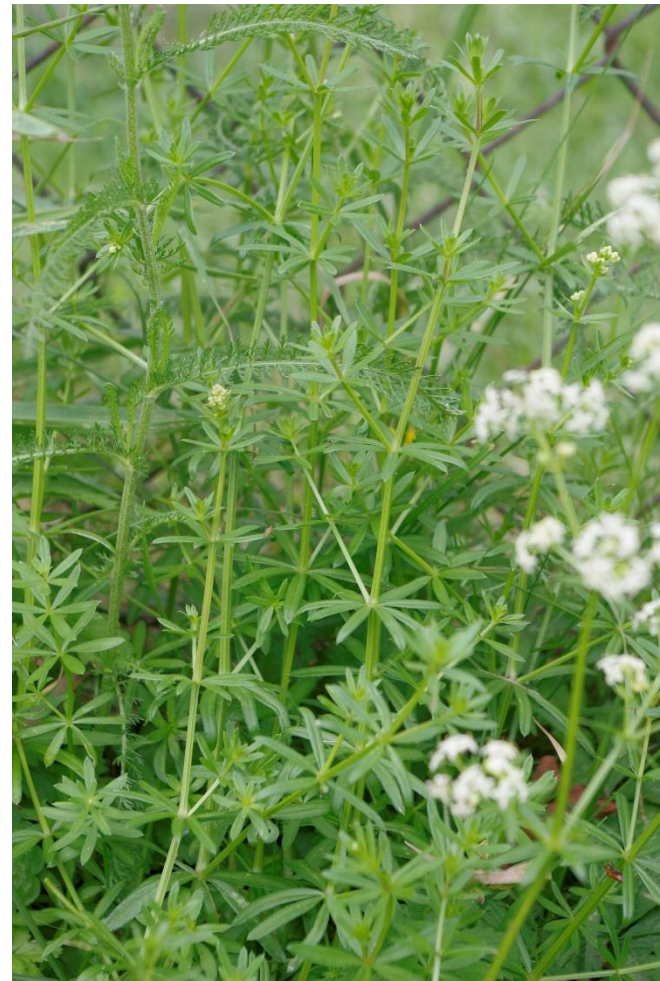
Svízel přítula (*Galium aparine*)

- Rozšíření:
- Jedná se o euroasijský druh.
- U nás roste spíše na suchých místech, u cest, na loukách, mezích nebo pasekách.
- Roste od nížin do hor.
-
- Popis:
- Vytrvalá rostlina, až 1,2 metru vysoká.
- Lodyha je bohatě větvená, hranatá a porostlá přesleny odstávajících listů.
- Kvete od května do srpna.
- Květy jsou jasně žluté, drobné a voní po medu.
-
- Použití:
- Vnitřně se užívá ve formě nálevů.
- Silný čas svým zápachem může vyvolávat potřebu zvracení, proto se přidává do bylinných směsí.
- Působí k odvodnění při otoku lymfatických uzlin nebo kloubů, také při revmatických potížích.
- Pomáhá prokrvovat tkáň a tlumí křeče.
- Ke koupelím ho užíváme při vyrážkách, vředech a na špatně se hojící rány.
- Jako kloktadlo a obklady při otoku uzlin, angíně a na popáleniny.

Svízel přítula (*Galium aparine*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Svízel přítula (*Galium aparine*)

- Obsahové látky:

- Glykosidy
- Třísloviny
- Silice
- Saponiny
- Minerální látky

- Léčivá část:

- Nať

- Využití u zvířat:

- Do bylinných směsí pro koně k detoxikaci, pro zdravou kůži a lesklou srst.
- Do bylinných směsí pro psy k doplnění vitaminů a minerálů, pro zdravou kůži a lesklou srst.
- Do bylinných směsí pro kočky na posílení pohybového aparátu, lesklou srst a zdravou kůži.

- Sklizení a úprava po sklizni:

- Sbíráme kvetou nať a to od května do srpna.
- Bylina při sušení má nepříjemný zápach a hořkou chuť.

Šalvěj lékařská (*Salvia officinalis*)

- Rozšíření:

- Je to původně středomořská bylina.
- U nás se pěstuje v zahrádkách a zřídka také zplaňuje.

-

- Popis:

- Je to vytrvalý vonný polokeř, až 70 centimetrů vysoký.
- Kmínek je dřevnatý a větvený.
- Listy jsou šedozelené, tuhé, svrasklé.
- Kvete v červnu až červenci.
- Květy jsou pyskaté, fialové.

-

- Použití:

- Má dobré protizánětlivé, antiseptické a svíravé účinky.
- Jako kloktadlo se užívá při angíně, zánětech dásní, bolestech krku a vředech v krku.
- Také povytržení zubu, otlačích po zubní protéze nebo paradentóze.
- Ke koupeli nebo obkladům se používá na akné, gynekologické záněty a kožní onemocnění.
- Šalvěj zastavuje tvorbu mateřského mléka a potlačuje tvorbu slin.
- Užívá se k upravení menstruace, zlepšuje činnost nervové soustavy a oživuje krevní oběh.
- Při zvýšeném a dlouhodobém užívání může působit toxicky.

Šalvěj lékařská (*Salvia officinalis*)

- Obsahové látky:
- Silice (thujon a další)
- Trísloviny
- Saponiny
- Hořčiny Estrogenní hormony
- Pyskyřice
- Vit. B
- Minerální a hormonálně účinné látky
-
- Léčivá část:
- List
-
- Využití u zvířat:
- U koní proti kašli.
-
- Sklizení a úprava po sklizni:
- Sbíráme listy, krátce před kvetením a to květnu a v červnu.
- Někdy se sbírá celá nať a listy se následně odtrhnou.

Zdroj: Jitka Kaniová

Třapatka nachová (*Echinacea purpurea*)

- Zvyšuje imunitu organismu, likviduje viry a bakterie v těle, zlepšuje stav žilního oběhu, tlumí bolesti, působí jako afrodiziakum
- Místo původu: Severní Amerika
- Způsob pěstování: trvalka

Zdroj: Jitka Kaniová

Třapatka nachová (*Echinacea purpurea*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Třapatka nachová (*Echinacea purpurea*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Třapatka nachová (*Echinacea purpurea*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Třezalka tečkovaná (*Hypericum perforatum*)

- Rozšíření:

- Vyskytuje se v Evropě, severní Africe i Americe.
- U nás roste na suchých loukách, slunných stráních, pastvinách a u okrajů cest.

-

- Popis:

- Vytrvalá bylina, 60 až 70 centimetrů vysoká.
- Lodyha je na průřezu oblá, přímá, lysá, s vstřícnými listy s černými tečkami.
- V úžlabí listů jsou kvetoucí výhony.
- Kvete od května do září.
- Květy jsou zlatožluté, po okrajích černé žlásky, hvězdičkovitého tvaru a po utržení z nich teče černý olej.

-

- Použití:

- Užíváme třezalkový čaj, ten působí příznivě na krevní oběh, vylučování žluče a při nedostatečné činnosti žaludku.
- Mírně tiší úzkost, depresi, nespavost a neurózy.
- Tlumí vnitřní krvácení a pomáhá při závratích.
- Může ovlivnit vstřebávání léků, způsobuje přecitlivělost na UV záření.
- Třezalkový olej se zevně užívá na popáleniny, hemeroidy, zapařeniny, zanícené rány nebo při bolestech svalů.

Třezalka tečkovaná (*Hypericum perforatum*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Třezalka tečkovaná (*Hypericum perforatum*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Třezalka tečkovaná (*Hypericum perforatum*)

- Obsahové látky:
- Naftodantrony
- Floroglucinoly
- Flavonoidy
- Xanthony
- Třísloviny
- Procyanidy
- Esenciální oleje
-
- Léčivá část:
- Nať
-
- Využití u zvířat:
- Užívá se u koní na uklidnění, zlepšení funkce srdeční činnosti.
- Do bylinných směsí pro koně na zlepšení funkce trávicího ústrojí.
- Do bylinných směsí pro psy a kočky ke zklidnění.
-
- Sklizeň a úprava po sklizni:
- Sbíráme kvetoucí nať.
- Vrcholy seřezáváme asi 20 až 30 centimetrů dlouhé.
- Sušíme zavěšené ve stínu.

Zdroj: Jitka Kaniová

Tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*)

- Rozšíření:

- Vyskytuje se nejen v Evropě, ale i v Asii a zavlečen by li do Severní Ameriky.
- U nás roste na vlhkých místech, podél potoků, v lužních lesích a vlhkých loukách.

-

- Popis:

- Vytrvalá, velmi statná bylina, až 1,5 metru vysoká.
- Lodyha nese drobné nažloutlé květy a je větvená.
- Kvete v červnu a červenci.
- Listy mají koncový trojlaločný lístek a jsou lichozpeřené.

-

- Použití:

- Užíváme nálev, ten obsahuje kyselinu salicylovou, která je protizánětlivá a hojí žaludek.
- Léčí žaludeční slabost, vředy, odstraňuje zažívací potíže a pálení žáhy.
- Zastavuje hnilobné procesy a kvašení ve střevech.
- Pije se po užívání antibiotik pro zlepšení střevní mikroflory.
- Užívá se při dně, je močopudný, odstraňuje otoky a pomáhá na revmatické bolesti.
- Zastavuje bolest hlavy, průjmý a působí na kožní choroby.
- Podporuje vylučování solí z těla proto se přidává do čajových směsí proti nadvaze.

Tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Tužebník jilmový (*Filipendula ulmaria*)

- Obsahové látky:
- Silice (kyselina salicylová)
- Glykosidy
- Trísloviny
- Flavonoidy
- Esenciální oleje
-
- Léčivá část:
- Květ
-
- Využití u zvířat:
- Užívá se na artrózu u koní, proti kašli.
- Do bylinných směsí pro koně, psy a kočky ke zklidnění, zlepšení funkce pohybového aparátu.
-
- Sklizeň a úprava po sklizni:
- Sbíráme květy v červnu a červenci.
- Dlouhé stopy naře odstraníme.

Zdroj: Jitka Kaniová

Yzop lékařský (*Hyssopus officinalis*)

- Působí proti pocení, posiluje žaludek, povzbuzuje chuť k jídlu a napomáhá trávení
- Má antiseptické účinky, zvláště na močové cesty, působí při zánětu spojivek
- Místo původu: Středomoří a střední Asie
- Způsob pěstování: trvalka

Zdroj: Jitka Kaniová

Yzop lékařský (*Hyssopus officinalis*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Yzop lékařský (*Hyssopus officinalis*)

Zdroj: Jitka Kaniová

Zdroj: Jitka Kaniová

Zeměžluč okolíkatá (*Centaurium erythraea*)

- Rozšíření:

- Je rozšířen po Evropě, severozápadě Afriky a Azorech.
- U nás roste na mezích, mýtinách, lesních loukách a stráních.
- Častěji v teplých oblastech nížin a pahorkatin.

-

- Popis:

- Je to jemná, drobná, dvouletá bylina, vysoká 50 centimetrů.
- Lodyha je na vrcholu rozvětvená, křehká a hranatá.
- Lysty jsou v přízemní růžici přisedlé a vstřícné.
- Kvete v červenci a srpnu.
- Květy jsou růžové a drobné.
- Celá rostlina má hořkou chuť.

-

- Použití:

- Nálev, který vnitřně užíváme je hořký, ale pomáhá na nemoci zažívacího traktu.
- Uklidňuje podrážděný žaludek, pálení žáhy, krkání.
- Pomáhá při cukrovce, kdy ovlivňuje játra, která mají snížené vylučování žluči.
- Upravuje chudokrevnost, podporuje tvorbu červených krvinek.
- Zvyšuje imunitu organismu.
- Podává se při epilepsii, cukrovce, slabému zraku a na upravení při nepravidelné menstruaci.
- Pro urychlení hojení ran se užívá vnitřně i zevně.
- Jeho hořká chuť přechází o do kojeneckého mléka.

Zeměžluč okolíkatá (*Centaurium erythraea*)

Zeměžluč okolíkatá (*Centaureum erythraea*)

- Obsahové látky:
- Hořčiny
- Glykosidy
- Flovony
- Silice
-
- Léčivá část:
- Nať
-
- Využití u zvířat:
- Do bylinných směsí pro koně ke zlepšení funkce trávicího ústrojí.
-
- Sklizeň a úprava po sklizni:
- Sbíráme kvetoucí nať v červenci a srpnu.

ZDROJE

- Renata Herber, BABIČČINY BYLINKY, 2001, 2017
- http://www2.zf.jcu.cz/~moudry/skripta/3/lecive_rostliny.html
- http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty/files/23/23-lecive,_aromaticke_a_koreninove_rostliny_a_zaklady_fytoterapie_-_kocourkova.pdf
-
- <http://www.leros.cz/component/customproperties/tag/tagId=32>
- http://www.bylinkyprokone.cz/?kam=bylinn%C3%A9_sm%C4%9Bsi
- <http://www.baron.cz/pes/prirodni-lekarna/caje/o-0>
- Fotografie: Jitka Kaniová a fotobanka www.shutterstock.com